כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

ואתה ברחמיך הרבים

אדמו"ר הריי"צ

שבוע פרשת מקץ

חדש! רשימת תפוצה לקבלת המאמר השבועי במייל,
להצטרפות שלח מייל ל – 122333ako@gmail.com

להארות, תרומות, יצירת קשר והשגת חוברות
054-7341337

הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

ואתה ברחמיך הרבים

אדמו"ר הריי"צ

שבוע פרשת מקץ

צוות המאמר השבועי:

חברי המערכת: מנחם מענדל רוזנצויג, אחיה מרקוביץ׳ ואביעד בר לוי.

כותבים: אשחר שפירא, אליוסף גל, יוסף ברוך שטקל ושהם כרמי.

הגהה ועריכה לשונית: צורי זייצ׳יק, ישראל מאיר אופן, לוי יצחק וינגורט, הלל הנדלר ועפר בן יעקב.

עיצוב ועימוד: איתמר סלע ואליה חי אופן.

הו״ל: יוסף שוביה ספקטור, אביגדור קליין, שילה קליין ואהרן רוזנצויג.

הפקה: שלם נחמן הראל.

בע"ה

שלום לכל החברים!

השבוע, לכבוד **ימי חנוכה** הקדושים והמאירים ופרשת מקץ הבעל"ט, נלמד בעזרת ה' מאמר מתוק מדבש, **בהיר במיוחד**, שמבאר את העניין הפנימי של הניסים שה' עשה עמנו בחנוכה, ומה המשמעות של המלחמה עם היוונים (- שכמובן קיימת ברוחניות גם בדורנו), וכמובן מגלה לנו את הפנימיות של המצווה 'היקרה וחביבה עד מאוד' - **הדלקת הנרות בחנוכה.**

המאמר נאמר ע"י הרבי הריי"ץ בשבת חנוכה תרח"צ. מאמר קצת ארוך... אבל נבחר במיוחד כדי שיהיה מה ללמוד בחנוכה (-בשביל מה יש שמונה ימים ולילות בחג?!..) **ומלא ביסודות** פנימיים ועמוקים - שמתבארים במתיקות נפלאה, יחד עם שילוב של 'עבודה' פנימית ועדינה - **כדרכו המיוחדת** והמתוקה של הרבי הריי"ץ.

המאמר מבאר: שכשאנחנו מסתכלים ו'חווים' את העולם - אנו רואים אותו כ**'יש'** - כלומר, הדבר העיקרי והקיים בפשטות, והחיות של ה' מבחינתנו היא - **'אין'**; אצל ה' - זה הפוך הוא רואה את העולם כ'אין' - כלומר, חסר קיום אמיתי ותלוי לגמרי בה' - שהוא ה'יש' - הדבר שבאמת קיים והוא הכל - שיחייה אותו. זוהי המשמעות של **'יחודא עילאה'** - איך שה' תופס את העולם, ו**'יחודא תתאה'** - איך שאנחנו תופסים את יחוד ה' וחיותו בעולם, וזהו גם ההבדל בין 'ביטול היש' ל'ביטול במציאות'.

היוונים נלחמו ולא הסכימו לקבל שיש מציאות עליונה - שלמעלה מהשכל והיכולת להבין, ולכן 'כפרו' ונלחמו בתורה הקדושה - **תורת ה'** - שהיא תורה אלקית שמעל ומעבר לשכל והחכמה האנושית - אותה היוונים 'קידשו' ופיתחו, ובמילים אחרות: היוונים שמו כמטרה ועיקר את **העולם הזה** - ולכן רצו שהכל יהיה בגבולות המציאות ה**'רציונאלית'**, והתנגדו לכל דבר שאינו כזה.

במעבר בין ה'אלוקות' המופשטת והעליונה, לבין השקיעות המוחלטת בעולם הזה על כל רבדיו עומדת **'קליפת נוגה'** שאינה 'רע' גמור שמתנגד לה', אלא כעין 'גשר' שיכול להוביל אותנו לאט לאט (כמו שהריי"ץ מבאר בגוף המאמר, במתיקות ובדייקנות גדולה שגורמת לכולנו להסמיק..) אבל בטוח - לתוך 'לוע' **ג' קליפות הטמאות** - השקיעות המוחלטת בעולם הזה והרע הגמור - הפך רצון ה'.

בהדלקת נרות חנוכה בצד שמאל - יש לנו את הכוח והיכולת להעלות ולתקן אפילו את ה'רע הגמור', ששורשו מ'קו השמאל' - קו הגבורה ש'מצמצם' ומעלים את ה', על־מנת שיוכלו להבראות העולמות.

ובקיצור **בנימה אישית** - יותר ממומלץ לכל אחד לקחת את המאמר (-וכן את הביאור הנפלא, ולא להשבר מהאורך!..) וללמוד אותו במתינות במשך ימי החנוכה (-בשביל מה יש שמונה ימים של חג?!) ולהרוויח בענק!!

בברכת חנוכה מאיר ושמח, בשמחה ואור פנימי - שיאיר ויקרב את העולם כולו לאור ה'!

חברי המערכת.

ואתה ברחמיך הרבים

אדמו"ר הריי"צ – מקץ תרח"צ

מבואר

פתיחה ושאלות

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם כו' מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים כו', דהולך ומונה פרטי ענייני ניצוח המלחמה דכל ניצוח המלחמה הוא באופן נסיי רק שהיא מהנסים המלובשים בדרכי הטבע, ואח"כ מבאר ענין הנרות שהוא נס כפול מציאת פך השמן, דהיונים טמאו את השמנים שבמקדש ומציאת פך השמן חתום בחותמו של כהן גדול שלא טמאוהו היונים שהוא בדרך נס, ולא היה בו להדליק אלא יום אחד והדליקו ממנו ח' ימים, ובפרטיות הרי יש כאן ג' נסים, הא' נס ניצוח מלחמה וב' נס מציאת פך שמן טהור, ג' מה שהפך הספיק על שמנה ימים, דהג' נסים הם בג' זמנים נס ניצוח המלחמה היה ביום כ"ד בכסלו נס מציאת פך השמן היה ביום כ"ה בכסלו, ונס ההספקה לשמונה ימים מתחיל מיום כ"ו בכסלו, דעל יום כ"ה בכסלו היה בהפך. והנה עיקר הנס הוא ניצוח המלחמה דזהו סיבה גם להנס דמציאת הפך, דעל זה הוא אומר ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם.

ב"על הניסים" שתיקנו לנו חז"ל להזכיר בימי החנוכה, ובו אנחנו מזכירים שה' עשה לנו בחנוכה, אנו מונים את הניסים שה' עשה עמנו במלחמה: "ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם כו', מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וכו' " - אנו מתארים את הניסים שה' עשה עמנו

במלחמה, ועזר לנו לנצח את היוונים למרות שהיו רבים וחזקים ממנו, אלא שהנס של המלחמה הוא 'מלובש' בתוך הטבע - בחשמונאים שנלחמו כדרך הטבע וניצחו אמנם באופן ניסי מכיוון שהיו מעטים וחלשים, אבל בהחלט לא באופן 'שמימי' - אלא ע"י מלחמה ממשית.

הניסים הנוספים שה' עשה לנו, והם כלולים במשפט ב'על הניסים' "והדליקו נרות בחצרות קדשך" הם: מציאת פך השמן החתום בחותם של כהן גדול - שזהו נס גדול (ו'ניסי' אף יותר מניצוח המלחמה), והנס השלישי ו'השמימי' ביותר הוא: שהשמן הספיק לשמונה ימים.

אם נתבונן, נראה ששלושת הניסים האמורים, התרחשו בשלושה ימים - אחד אחרי השני: ניצוח המלחמה קרה בכ"ד כסלו, מציאת פך השמן בכ"ה כסלו, והספקת השמן לשמונת הימים - בכ"ו כסלו (שהרי בפשטות[1] ליום הראשון הוא הספיק, ומהיום השני התחיל הנס). אלא שעל כל פנים עיקר הנס הוא ניצוח המלחמה, והוא היה מה שהוביל למציאת הפך ולאחר מכן להספקתו לשמונה ימים, ולכן עיקר מה שאנו אומרים ב'על הניסים' - זה ההודאה על נס המלחמה.

> **וצריך לבאר מדוע הוקבע עיקר שמונה ימי חנוכה מנס הנרות שהוא יום כ"ה ולא מיום נס ניצוח המלחמה שהוא יום כ"ד, וגם מפני מה לא הוקבע איזה תוספות דבר ביום כ"ו בכסלו שבו הותחל נס הספקת השמן לשמונה ימים, והנה כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא, ובמנורה הוא ז' נרות ומקום עמידתה בדרום ונרות חנוכה הם שמונה זכר לנס השלישי אבל מפני מה מקום עמידת נרות דחנוכה בשמאל דוקא.**

כאמור, נס המלחמה קרה בכ"ד כסלו והוא הנס העיקרי, אלא שלפי זה יהיה קשה למה אנחנו לא מתחילים לחגוג את חנוכה כבר בכ"ד כסלו[2], ובנוסף מוזר שאנו לא מוסיפים או מציינים באיזושהי צורה בכ"ו כסלו, את הנס של הספקת השמן.

עניין נוסף שדורש ביאור הוא: ש'כלל נקוט בידינו' שחז"ל מתקנים כ"עין דאורייתא" - כלומר בדומה לתורה, ואילו בחנוכה בהדלקת נרות חנוכה - שהם דומים וכנגד הדלקת המנורה, אנו מוצאים שני דברים ששונים מהדלקת המנורה: אנו מדליקים שמונה נרות ולא שבע כמו במנורה, אלא שכתוב שזה כדי לרמוז לנס, ובעיקר שהמצווה בהדלקת נרות חנוכה היא להדליק בצד שמאל דווקא, ולא בצד דרום כמו שהייתה המנורה בבית המקדש.

---

[1] לא לפי מי שרצה לתרץ את קושיית הב"י שגם לכ"ה השמן לא הספיק, וממילא היה נס בהספקת השמן גם ביום הראשון – כ"ה כסלו.

[2] גם לדברי חז"ל שחנוכה הוא מלשון חנו בכ"ה, דהיינו שאנו חוגגים ביום המנוחה ו'החניה', יהיה קשה היא גופא – למה אנו לא מציינים וחוגגים את הניצחון עצמו.

ולהבין כל זה בעבודה בנפש האדם דנס ניצוח המלחמה הוא במספר כ"ד דוקא ונס הנרות הוא במספר כ"ה דוקא, הענין הוא דהנה כתיבי כי א־ל דעות הויה דעות לשון רבים שהם שני דעות דעת עילאה ודעת תתאה, דעת עילאה הוא שלמעלה יש ולמטה אין ודעת תתאה הוא שלמטה יש ולמעלה אין, דעת עילאה שהיא הדעה העליונה האמיתית שלמעלה יש שהאין סוף ברוך הוא הוא יש אמיתי ולמטה אין בכל הגילוים בנאצלים ובנבראים ובכל ההתהוות כולם הוא בחינת אין ואפס דכולא קמיה כלא חשיבי ממש [כמ"ש] וכל דיירי ארעא כלא חשיב, ודעת תתאה הוא שלמטה יש דהנברא מרגיש עצמו למציאות יש ודבר, ומקורו המהווה ומחיה אותו הוא לא דבר.

על-מנת לבאר ולהבין למה באמת נס ניצוח המלחמה הוא בכ"ד ונס הנרות הוא בכ"ה, צריך להקדים:

חנה בתפילת חנה משבחת את ה' בכך שהוא "א-ל **דעות** הוי"ה", בחסידות מבארים ששתי הדעות של ה' הם: דעת עליון ודעת תחתון.

דעת **עליון** היא איך שה' מסתכל ו'יודע' את העולם מ**למעלה** - שהוא העיקר ו'ה**יש**' האמיתי והקיים באמת, ומכיוון שהוא רוצה ומעוניין בעולם - לכן העולם קיים, ובעצם כל העולם כולו הוא '**אין**' - שהרי אם רגע אחד ה' לא ירצה את העולם הוא לא יהיה קיים, וכמובן כל הנבראים נחשבים לפניו 'כלא', אין ואפס.

ודעת **תחתון** היא ה'תפיסה' שלנו, והצורה בה אנחנו מסתכלים וחווים את העולם - שהעולם הוא 'ה**יש**' והמציאות שבאמת קיימת ומשמעותית, ואמנם ברור לנו שהעולם צריך שה' יחיה אותו ויחזיק אותו - אלא שהמקור והחיות נחשבת בעינינו ל'אין' - משהו 'נעלם' ונסתר, ולא המציאות הפשוטה של העולם והחיים.[3]

ועם היות דמציאות היש הרי הוא נראה למציאות שאינו צריך למקור דזהו ההפרש בין יש לאור, דבאור הרי נראה וניכר בו שיש לו מקור שהוא המאור, דהאור לעצמו אינו מציאות כלל, מה שאין כן בהיש הנה לא זו בלבד שאינו נראה מקורו המחיה אותו ומהווה אותו אלא עוד זאת דעצם מציאותו הוא כאלו אינו מצטרך לאיזה מקור, דבאמת הנה זה הוא ממעלת היש לפי

[3] ד"ע היא ש'אלוקות בפשיטות ועולמות בהתחדשות', וד"ת היא חוויה ש'עולמות בפשיטות ואלוקות בהתחדשות'.

שהתהוותו הוא מעצמות אין סוף ב"ה, וכמ"ש רבינו נ"ע דמהותו ועצמותו של המאציל ב"ה דמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה, ולכן הנה מציאותו של היש נראה כאלו הוא אינו מצטרך למקור, דכל זה הוא בחיצוניותו אבל בפנימיותו הנה הנברא יודע שיש לו מקור המהווה אותו ומחייהו, אלא שהנברא אינו יודע מה הוא ולכן קורא אותו בשם אין.

כאמור, למרות שאנו בחווייתנו חווים את העולם כ'יש' - ברור לנו שיש חיות-'אין' שמחייה ו'מחזיקה' את העולם.

אלא שבמחשבה שניה - זה קצת מוזר שאנו משיגים ובאים ל'הכרה' שיש 'אין' מתוך ה'יש', הרי כל העניין של ה'יש' (-בשונה מ'אור', שניכר בבירור ובחוש שתלוי ב'מאור'-המקור שלו) זה שהוא נראה מציאות גמורה עצמאית ועומדת מאליה;

התשובה לכך טמונה ביסוד של האדמו"ר הזקן - שה' (-שהוא כאמור 'היש האמיתי') "מציאותו מעצמותו, והוא לא עלול מאיזה עילה שקדמה לו" - כלומר ה' הוא זה שכביכול 'עשה' את עצמו, ואין שום כוח או 'עילה' שח"ו עשתה ויצרה אותו. זה שה' הוא 'יש' ולא תלוי וזקוק לשום דבר חיצוני - מאפשר כביכול לה' לברוא וליצור 'ישויות' שיראו בצורה דומה - שכביכול יראו כאילו הם לא נצרכים לשום דבר, ואפילו ש'מציאותם מעצמותם', אלא שבאמת הם נבראו ונוצרו מה' עצמו[4] ('עצמות א"ס'), ו'מאיר' בהם בפנימיותם הביטול והחיבור לה' עצמו, ולכן ברור לנו בפנים - שיש 'מקור' שמהווה ומחייה את ה'יש', אלא שבחיצוניות העולמות הם נראים כאילו הם אינם 'זקוקים' לה'.

דפירש אין הוא שאינו מושג, דאינו דומה פי' אין דיש הנברא לפי' אין דיש אמיתי, דהאין דיש האמיתי הנה אין פי' דאינו, דלהיות דלגבי העצמות יתברך הנה כולא קמיה כלא חשיבי לכן הנה פי' אין שהוא כאלו אינו, מה שא"א לומר כן בפי' אין דיש הנאצל והנברא להיות דהאין הוא מקורם המהוום ומחיה אותם אלא דהאין פירושו בלתי מושג, להיות כי הנברא הנה בדבר שאינו יודע מהו קורא אותו לא דבר ואין — דהיש בעצמו הוא דבר והמקור המהווה אותו הוא לא דבר, שהרי א"א שהדבר

[4] שהרי אם היו נוצרים מ'סדר ההשתלשלות' היה מורגש בהם ה'עילה' שקדמה אליהם-ה'עלול', וממילא לא היו 'יש' אלא 'אין'.

המהווה אותו יהיה כאותו המציאות מה שהוא וכאשר הוא הנהו דבר ומציאות הנה מקורו אינו מציאות ואין, אבל אין זה שאינו במציאות כלל, אלא שאינו אותו המציאות מה שהוא.

למרות שכאמור בדעת עליון ה'חוויה' היא שה' הוא 'יש' והעולמות 'אין', ובדעת תחתון ה'חוויה' הפשוטה היא שה' הוא 'אין' והעולמות הם 'יש' - המושג 'אין' בהם שונה ואינו מבטא את אותה משמעות.

הפשט של המונח 'אין' הוא דבר שאינו מושג ואינו ידוע. אלא שלגבי ה'יש האמיתי'-ה' המשמעות של 'אין' - היא שכל המציאות היא 'כאין ואפס' לעומתו, ולכן נחשבת ל'אין' - כלומר כביכול אינה במציאות כלל; ואילו לגבינו ב'דעת תחתון', כשאנחנו קורים לחיות והמקור שלנו-ה', 'אין' - אנחנו לא מתכוונים ח"ו לומר שהוא לא מציאות, אלא לבטא שהוא נעלם ממנו ושונה ממנו, ומכיוון שלנו יש מציאות וקיום - ברור שהוא מעל ומעבר לזה, ובעצם הוא לו מחויב ובתוך המציאות הפשוטה שלנו ושל העולמות כולם, ולכן אנו קורים לו 'אין'.

ויובן זה מכחות הנפש ועצם הנפש, דהנה שם אדם הוא כאשר כחות הנפש מצטיירים באברי הגוף, כח השכל במוח שבראש וכח הראיה בעין, וכח הדבור בפה וכמ"ש מי שם פה לאדם, והגם דהנפש עצמה מלאה אותיות מכל מקום אינו נקרא אדם אלא כאשר מדבר בפיו, וכן הוא בכל הכחות, והיינו דחיות הכחות הוא חיות גשמי ובשרי, ועצם הנפש הוא חי בעצם שהוא למעלה מחיי בשרים, ולכן הנה כחות הנפש אינם יודעים מהות חיות הנפש להיות שהכחות הם יש לגבי הנפש שהוא אין ומכל מקום הנה מהכחות יודעים מציאותו של הנפש עכ"פ, וכן הוא במציאת יש שממנו עצמו יודעים שיש לו מקור המהווה אותו, וזהו דדעת תתאה הוא מאין ליש דשני הדעות הם אמת והם הב' אופני עבודה דיחודא עילאה בפסוק ראשון דק"ש הויה אחד דהכל בטל במציאות ויחו"ת בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" שהוא עניין ביטול היש.

ע"מ להבין איך מתוך המציאות ו'היש' - אנחנו יכולים ל'הכיר' ולהתוודע ל'אין' והחיות של ה' שמחייה את ה'יש', הוא מביא משל:

לכל אדם יש כוחות וחושים כמו חוש הראיה או השמיעה, ששורשם ומקורם טמון בנפש עצמה והם יוצאים מתוכה ומגלים את הכוח כמו שהוא היה בתוך הנפש, אלא שהגילוי ו'הביטוי' שלהם - תלוי ומותנה בגוף, שבלעדיו הכוחות לא יוכלו להתגלות ולפעול את פעולתם. במילים אחרות, מתוך הכוחות

והחושים ניכר שיש נפש שעומדת מאחוריהם, שהרי הגוף עצמו ללא הנפש לא מסוגל לראות ולשמוע... אלא שאף פעם הנפש עצמה לא תתגלה במהותה העצמית, ותמיד תישאר נעלמת חופפת ומרחפת מלמעלה.

ככה ממש היא ההתבוננות וההכרה שצומחת אצלנו. כשאנו חושבים ברצינות ושמים לב לעולם שמסביבנו - אנו 'תופסים' שיש 'מנהיג לבירה' ושה' מחייה את העולם כל הזמן, אבל מהי החיות ומיהו בדיוק ה' - אנו לא יודעים וגם לא נדע..

אמנם, חשוב לזכור: ששתי ה'דעות' דעת עליון ודעת תחתון - שתיהם נכונות ואמתיות, וכאמור חנה שיבחה בהם את ה' "א-ל **דעות** הוי"ה", וכן הזוהר הקדוש מבאר שבפסוק "שמע ישראל" מתבטא ה' כמו שהוא בדעת עליון (-'יחודא עילאה'), וב"ברוך שם" מתבטא ה' כמו שהוא נתפס בדעת תחתון (-'יחודא תתאה').

המשמעות החסידית לכך ששתי הדעות הם אמת, היא שאלו שתי צורות של 'עבודה': בדעת עליון שבה כאמור, מסתכלים על העולם מלמעלה כמו שה' רואה אותו - מתגלה שהעולם **'בטל במציאות'** - כלומר אין לו שום מציאות והוא 'כלול' לגמרי בה', ואילו בדעת תחתון בה אנו מסתכלים מלמטה - מתוך העולם ומכירים בכך שיש לו מקור שהוא ה' - ה'עבודה' היא **'ביטול היש'**, כלומר הכרה בכך ש'היש' מגיע מה' ומשכך הוא בעצם בטל אליו (אלא שבשונה מ'ביטול במציאות' - הוא קיים ויש לו מציאות, אלא שהיא מקבלת ובטלה ל'אין'-ה').

מלחמת היוונים היא רוחנית, כנגד מה שלא גשמי ומובן בשכל

> והנה מלחמת היונים היא מלחמה רוחנית שלא רצו לשעבד גופם אלא היא מלחמה רוחנית וישנה בכל אחד ואחד, דכל ענין כוונתם היתה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצוניך, דהיונים הם חכמים גדולים ואינם מנגדים אל התורה שהיא חכמה וידיעה אלא אדרבא הם חפצים בחכמה, וידוע דכל התנגדותם אינו אלא להשכיחם תורתיך שהיא תורת הויה, וזהו מה שטמאו כל השמנים שבמקדש, דשמן הוא בחינת חכמה וטמאו כל השמנים בהתגברות חכמה דקליפה על חכמה דקדושה דאת זה לעומת זה עשה אלקים, דבאחוריים וחיצוניות דחוכמה ובינה היה השבירה והוא שרש לחכמה דקליפה אמנם ולאום מלאום יאמץ דע"י התגברות חכמה דתורה הנה אז אין מקום לחכמה דקליפה.

המיוחד והשונה במלחמה עם היוונים שאת ניצחונה אנו חוגגים בחנוכה, אבל היא בהחלט קיימת אצל כל אחד ממנו - הוא שהיא הייתה מלחמה רוחנית.

היוונים לא רצו לשעבד או להרוג אותנו, אלא להילחם בנו רוחנית - "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך"; ויותר מכך: היוונים לא התנגדו ל'חכמה' ולעצם זה שיהיה לנו תורה, שהרי עיקר התרבות של יוון היא חכמה, השכלה ופיתוח מחשבתי, ועיקר ההתנגדות והמלחמה שלהם הייתה כנגד זה שהתורה שלנו היא תורת ה' - "תורתיך", שמבוטלת וקשורה בקשר אמיץ וחזק לה'.

וזהו הטעם הפנימי לכך שהם טמאו את כל השמנים שבמקדש. שמן מקביל ורומז לחכמה, והיוונים טימאו אותו מכיוון שלא יכלו לסבול שיש חכמה שהיא טהורה ומבוטלת לה'. האופן שבו הם טימאו את השמן-החכמה הקדושה - הוא ע"י שמנגד הם הגבירו וחיזקו את החכמה הטמאה-חכמה דקליפה שלא מבוטלת וקשורה לה', ומאחר ש"את זה לעמת זה עשה אלקים" - לכן ההתגברות והעסק בחכמה דקליפה ממעיטה ומטמאה את החכמה דקדושה שעומדת כנגדה[5]; אלא שבאמת היא גופא, בגלל ההשפעה ההדדית של הקדושה והטומאה אחת על השניה כמו שיצחק אבינו אמר ליעקב "ולאום מלאום יאמץ" - לכן ע"י שאנחנו נתגבר ונוסיף בחכמה דקדושה אז החכמה דקליפה תתבטל ולא יהיה לה קיום ומקום.

> ועניין ההתגברות דחכמה דתורה הנה אין זה בלימוד התורה וידיעת התורה והשגתה בלבד כי אם ע"י ביטול דוקא, דגבי תורה כתיבא לא בשמים היא ולא מעבר לים, לא בשמים היא לא תמצא בגסי הרוח ולא מעבר לים לא תמצא במי שמרחיב עליה לבו כו', דמי שהוא גס הרוח ובהרחבת הלב במציאות יש, הנה גם אם לומד תורה אין אור התורה מאיר לו כי אם כאשר הוא בטל לאלקות ובטל לחכמתו ורצונו יתברך אז אור התורה מאיר לו ואז אין מקום לחכמה דקליפה כלל, וגם עסק בחכמה חיצוניות בכוונה לשם שמים אינו מכבה אור התורה ח"ו אלא אדרבא מברר אותם וכמו הרמב"ם והרמב"ן דגודל עבודתם וביטולם לאלקות וחכמה ורצונו יתברך השתמשו בחכמה חיצוניות בתורה ועבודת הויה.

ההתגברות בחכמה דקדושה-התורה הקדושה, היא לא סתם להוסיף עוד בלימוד בזמן או ללמוד בצורה יותר טובה ורחבה, אלא שהלימוד יהיה מתוך ביטול והתקשרות לה' הנמצא בתורה.

---

[5] השורש של חכמה דקליפה ובכלל של התהוות הטומאה – הוא השבירה שהייתה בספירות של עולם התהו. השבירה התחילה מהחכמה והבינה שנשברו רק באחוריהם, ואח"כ בכל הז' ספירות התחתונות שנשברו לגמרי. השבירה היא מה שיצרה את המציאות ואת היכולת של דברים שהם לא מבוטלים וקשורים לה' להיות קיימים, ולכן השורש של חכמה דקליפה – שהיא הספירה והמדרגה הראשונה בטומאה – הוא מחכמה ובינה דקדושה, ולכן גם ההתגברות והעסק בחכמה דקדושה מבטל ו'מקטין' את החכמה דקליפה.

כאמור, ההתנגדות של היוונים היא לכך שהתורה והחכמה תהיה אלקית ושל ה' והלימוד יהיה ע"מ להידבק בו, וממילא החכמה שלהם מה שמאפיין אותה הוא היותה 'אנושית' מובנת בשכל וסתמית. ומשכך עולה שהיכולת שלנו 'לבטל' אותה ולהתגבר עליה, תלויה בכמה אנו נהיה מבוטלים לה' וכמה ה' יהיה נוכח בלימוד אצלנו; לימוד התורה מתוך ביטול לה' ושפלות הוא יסודי כל כך, עד שכתוב על התורה "לא בשמים היא ולא מעבר לים" כלומר היא "לא בשמים" אצל גסי רוח, "ולא מעבר לים" אצל מי שיש לו הרחבת הלב וישות.

אחד כזה שבטל לה' ועסוק תמיד למצוא אותו בכל דבר ובמיוחד בתורה, יכול גם לעסוק בחכמות חיצוניות ועניני העולם - והכל יהיה לשם שמים להידבק בה', וזה כלל לא יפריע ו'יכבה' ח"ו את אור התורה שלהם, ולכן הרמב"ם והרמב"ן עסקו והשתמשו בחכמות חיצוניות.

> **דהנה איתא בשל"ה זה א־לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו דבאמונה יש ב' דרכים הא' אמונה הבאה על פי הקבלה כמ"ש שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך, והב' אמונה הבאה על פי החקירה,**

השל"ה הק' מבאר שיש שתי דרכים ואופנים להגיע לאמונה בה', ושתיהם רמוזות בפסוק "זה א־לי ואנוהו א־להי אבי וארוממנהו": הראשונה היא אמונה שמגיעה ונובעת מהמסורת ש**קיבלנו מאבותינו** ורבותינו - שלימדו אותנו וסיפרו לנו שיש בורא לעולם ויש לו תורה מופלאה שמחייבת אותנו, ולזה מרמז סוף הפסוק "א־להי **אבי** וארוממנהו". והשנייה היא אמונה והכרה בה' ע"י **חיפוש וחקירה 'עצמאית'** שלנו שמובילה אותנו להכרה שה' קיים ונוכח, וזהו תחילת הפסוק "זה **א־לי** ואנוהו".

> **דהנה דעת ואמונה המה הפכים זה מזה דענין הדעת הוא ידיעה שכלית וכל ידיעה שכלית באה בהשגה על פי דוגמאות ומשלים, וענין האמונה הוא שמאמין בדבר שאינו יודע כלל, דבדבר שהוא יודע אותו אף אפס קצהו אינו שייך ענין אמונה, דזהו ההפרש בין הודאה לאמונה, דהודאה הוא בדבר שהדבר לעצמו הנה אפשר שיובן ויושג בשכל ורק הוא אינו משיגו, והיינו דהדבר בעצמו הוא דבר המושג רק הוא להיות בר שכל קטן או איזה סיבה אחרת אינו משיג הענין ההוא על בוריו הנה הוא מודה שהדבר הוא כן, דהודאה הוא בדבר המושג ואינו נופל בזה הלשון אמונה מאחר שהדבר הוא באה בהשגה, והאמונה הוא רק בדבר הבלתי מושג כלל.**

שתי הדרכים האמורים להגיע לאמונה בה', הם בעצם מקבילים לשני המושגים - 'דעת' ו'אמונה'. ההבדל בין דעת לאמונה הוא - שדבר שמתקבל אצלנו בדעת - המשמעות שלו היא שהוא מובן לנו בשכל ו'מתיישב' ו'ניתפס' בראשנו וליבנו; ואילו דבר שאנחנו מאמינים בו באמונה - משמעותו בעצם היא שאנו לא תופסים ומשיגים אותו לגמרי, ולכן אנו 'מאמינים' שהוא קיים ונכון, למרות שאנחנו לא לגמרי (-או אולי לגמרי לא..) יכולים להסביר ולהגדיר אותו.

זהו גם ההבדל ביו 'הודאה' ל'אמונה'. הודאה היא שאני מודע שדבר מסוים קיים, אלא שהוא לא 'עד-הסוף' מובן לי ו'יושב' אצלי בראש, ובגלל שאני לא לגמרי יודע ויכול להסביר אותו - לכן אני בעיקר 'מודה' שהוא קיים; אלא שבאמת זה דבר שאפשר להבין אותו ויש כאלה שזה מובן להם, מה שאין כן כשאני 'מאמין' במשהו - הכוונה היא שזה דבר ש'בעצם' הוא לא ניתן להבנה והשגה כלל, ולכן לא נשאר לי אלא להאמין במציאותו.

> והנה כשם שבדבר המובן מושכל ומושג והוא אינו מייגע מוחו ואינו מטריח שכלו להבין להשכיל ולהשיג את המושכל ההוא ורק הוא מאמין לזה שאומר לו המושכל הוא, הנה גם אם חוזר המושכל ההוא מכל מקום אינו נקרא בעל שכל לפי שהבעל שכל צריך להבין דבר בהשגה גמורה, וידיעה ענינה ידיעה שכלית, הנה כמו כן אמונה צריכה להיות בעצם הדבר הבלתי מושג בידיעה שכלית אפילו אפס קצהו, והיינו דמצות האמונה היא אשר כל מה שיכול להבינו ולהשיגו צריך לייגע כלי מוחו ולהטריח כלי שכלו להבין ולהשכיל ולהשיג דבזה מקיים מצות ידיעת אלקות כמ"ש וידעת היום וגו' וכתיב דע את אלקי אביך וגו' שצריך להיות ידיעה שכלית, ובמה שהוא בלתי מושג הוא מאמין. וזהו יתרון המעלה בהאמונה שבאה על פי החקירה על האמונה שבאה בקבלה שהיא אמונה טהורה באמת לאמיתתה, ולכן ביררו גם חכמה חיצוני' ושמשו בה בתורה ועבודת ה'.

כשאני הולך ללמוד נהיגה, אני הולך למורה שילמד אותי איך נוהגים ומפעילים באופן טכני רכב. המורה מלמד אותי שיש מנוע לרכב שעובד על דלק, וככל שלוחצים על הדוושה של הדלק יותר - כך הוא נוסע יותר מהר, וכן שיש דוושה שהיא ברקס - שלוחצים עליה מפרידים בין המנוע והגלגלים, והיא עוצרת את הגלגלים וכו' וכן על זה הדרך.

לאחר שלמדתי ועברתי טסט, ודאי שיש לי 'ידיעה' ברכב ואני יודע באופן עקרוני מהו רכב ואיך מפעילים אותו, אלא שאם כל זה - כנראה שאני לא יוכל

להכין הוראות ולפקח על יצור רכב... שהרי אני לא באמת יודע מהו רכב ואיך כל המערכות בו עובדות ומסוכרנות.

כך בדיוק היא גם האמונה שלנו בה' - אנו מצווים במצוות ידיעת ה' להתייגע 'לדעת' את ה' עד כמה שאפשר לנו להבין ולתפוס בשכלנו, כמו שנאמר "**דע** את אלקי אביך", וכמובן בעיקר 'להאמין' שה' הוא אין סופי והרבה למעלה מהשגתנו ותפיסתנו, שזאת היא מצוות האמונה בה'.

זוהי גם המעלה שיש לאמונה שמגיעה מחקירה וחיפוש על פני האמונה הטהורה שנובעת מהמסורת והקבלה מאבותינו - שהיא 'מתיישבת' ומובנת בשכלנו וממילא יש לנו 'ידיעה' בה; ולכן רבותינו הראשונים עסקו בחכמות חיצוניות - על־מנת שהאמונה תתיישב בכלי שכלם ותהיה להם בה ידיעה והשגה.

> אבל היונים התנגדו לתורת ה', וכן בענין המצות הנה מלחמתם היתה להעבירם מחוקי רצונך, דהנה במצות יש חוקים עדות ומשפטים, דמשפטים הם המצות המחויבים על פי השכל כמו כיבוד אב ואם, צדקה ועוד מעניני המצות אשר השכל מחייבם, עדות הם מצות שהם עדות וזכרון, כמו שבת, ולמען ידעו דורותיכם וכו', וחוקים הם מצות שאין עליהם שום טעם והם גזירה בלבד, וכמ"ש ברש"י ע"פ זאת חוקת התורה לפי שהשטן ואומות העולם מונין לישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לכן נאמר בה חוקה גזירה היא מלפני ואין אתה רשאי להרהר אחריה, הנה בהמצות דמשפטים ועדות מסכימים היונים גם כן ורק בהמצות דחוקים לזה התנגדו ונלחמו להשכיחם תורת ה' ולהעבירם מחוקי רצונך, דבאמת הרי צריכים לקיים המצות דמשפטים ועדות בהרגש התמימות דקבלת עול שבמצות החוקים ולקיים מצות החוקים והרגש פנימי דמשפטים ועדות, אבל היונים והנפש הבהמית לוחמים נגד זה.

לעומתנו ובשונה מאתנו - שאצלנו העיקר והבסיס באמונה ובעסקנו בתורה הקדושה הוא שה' הוא הרבה למעלה מהשגתנו ושכלנו, ולכן עיקר העבודת ה' שלנו נובעת מתמימות עם ה' וקבלת-עול - היונים התנגדו לכך שהתורה תהיה 'תורת ה'' כאמור, וכן התנגדו למצוות שנעשות מתוך התקשרות ותמימות עם ה' רק כי כך ציווה אותנו.

ובצורה מפורטת יותר:

המצוות מתחלקות לשלושה סוגים - משפטים, עדות וחוקים. משפטים הם המצוות וההלכות המובנות על־פי שכל, כמו כיבוד הורים צדקה וכדומה; עדות הם מצוות כמו שבת ציצית וסוכה וכו' שהם 'עדות' וזיכרון למאורעות ודברים שה' עשה אתנו; ומשפטים הם מצוות שהם 'חוק' וגזירה של ה' ואין בהם טעם ברור, כמו פרה אדומה וכו' שעליה נאמר "חוקה" - ורש"י מבאר שמכיון שאין לה טעם והסבר ברור ואומות העולם והשטן שואלים את עם ישראל מה הטעם שלה לכן התורה בעצמה העידה עליה שהיא "חוק" ואנו לא רשאים להרהר אחריו.

כל עוד המצוות מובנות וברור למה הם נצרכות - אין ליונים בעיה עקרונית איתם, אבל מצוות שאינם מובנות בשכל ואנחנו עושים אותם כי כך ה' ציווה אותנו - את זה הם לא יכולים לקבל; ולכן עיקר ההתנגדות שלהם ה"להעבירם **מחוקי** רצונך" היתה למצוות שהם "חוקים" וטעמם טמיר ונעלם, ואנו מקיימים אותם מתוך תמימות ואמונה פשוטה בה'; אלא שבאמת את כל המצוות - גם אלו שעניינם וטעמם ברור - אנו עושים מתוך הרגש פנימי של אמונה פשוטה והתקשרות בה' שציווה אותנו לעשותם, ולאו דווקא מתוך הבנתנו והשכלתנו, ולכן היוונים והנפש הבהמית מתנגדים ונלחמים בכל המצוות שלנו.

קליפת נוגה – הממוצע והמעבר מהקדושה לקליפה

> וזה שלחו להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, דהנה שור הוא קו השמאל וכמ"ש ופני שור מהשמאל, דמקו השמאל יכולים ג' קליפות הטמאות לקבל איזה יניקה אבל מקו הימין אינם יכולים לקבל שום יניקה מפני דקו הימין אינו נופל למטה כל כך, וגם אם נופל קו הימין הנה נופל רק בקליפות נוגה לבד, וקליפת נוגע אינו רע, וגם הרע דנוגה הוא בדברים המותרים, דכל הדברים הנה כאשר אינם לשם שמים, אבל אינם גם בשביל למלאות תאות נפשו ה"ה עצם נוגה, וכאשר משתמש בהם בשביל למלאות תאות נפשו הוא רע דנוגה הרי גם הרע הוא בדבר המותר ואינו דבר איסור בעצם, והיינו דאינו אסור וקשור בידי החיצונים ובקל אפשר להעלותו, וגם זה מה שלפי שעה יורד ברע אינו אסור וקשור שם רק שצריכים להעלותו.

זה גם הפשט במה שהיוונים שלחו להם "כתבו על קרן השור, אין לכם חלק באלקי ישראל": השור הגשמי שאנו מכירים, שורשו ומקורו הוא מפני השור שבמרכבה של ה' שנאמר עליו "ופני השור משמאל" - כלומר, הוא שורש '**קו-השמאל**' (-שכולל את שלושת הספירות - בינה, גבורה והוד שעומדות ב'פרצוף' והציור של הספירות בצד שמאל), שמהותו ותפקידו הוא לצמצם ו'להסתיר' את האור של ה' וליצור את ה'כלים' שיכולו לקבל את האור, מעצם היותו כזה - מצמצם ומגביל את האור, לכן יכולים לקבל ממנו 'יניקה' גם הנ' **קליפות הטמאות**

- שהם הפך רצון ה', מה שאין כן מ'**קו-הימין**' (-חכמה, חסד ונצח שעומדים בצד ובקו הימין של הספירות) - שעניינו הוא ההשפעה ו'ההמשכה' של החיות והחסד של ה' לעולם, גם כשיורד ו'נופל' למטה, לא יורד ומתפשט עד כדי שיתהוו ממנו ג' קליפות הטמאות ויקבלו ממנו חיות, אלא רק **קליפת נוגה**, שהיא לא 'רע' בעצם אלא כעין 'ממוצע' בין הרע לטוב.

'קליפת נוגה' היא כאמור לא 'רע גמור', אלא היא כל דבר שקיים בעולם או שאנו עושים שאמנם לא איסור, רק שהוא לא מבטא באופן ישיר וברור את ה', וקיים או שנעשה באופן 'סתמי'; כאשר אנו עושים דבר שאינו עבירה ואיסור, אבל אנו עושים אותו מתוך רצון 'למלאות תאוות נפשנו' - כלומר לצורך עצמינו ולהנאתנו, זה נקרא '**רע דנוגה**', אלא שגם זה כאמור לא ממש 'רע' שהרי לא נעשה כאן כלל 'איסור בעצם', שמשמעותו הוא שהוא 'אסור' וקשור בידי החיצונים והסטרא-אחרא, ולכן בקלות אפשר 'להעלותו' משם, ובאופן כללי זה לא ממש נקרא שנפל ו'נקשר' בידי החיצונים, רק שאנו צריכים להעלות אותו משם.

> דקליפת נוגה היא ממוצעת בין הקדושה ובין ג' קליפות הטמאות והיינו דמריבוי תאוות בדברים המותרים באים לידי איסור, וכמארז"ל כך הוא אומנתו של היצר הרע היום אומר לו כך ומחר אומר לו כך עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה, דהנפש הבהמית הוא אומן שבא לכאו"א לפי מהותו ולפי מעלתו ולפי מצבו ועניני שבא להגדול לפי גדלו ולהקטן לפי קטנותו ותחלת אומנתו הוא מה שאומר כך, דבתחלה אינו בא להסית את האדם לעבור על מצות ה' בעשה או להסיתו ולפתותו בלא תעשה, אלא כל ענינו הוא מה שמפתה את האדם ומסיתו להתענג בתענוגים גשמיים באכילה ושתיה ולבושים נאים ודירה נאה, ומכניסו אהבת חיי בשרים עד אשר מעבה ומגשם את האדם להיות נמשך אחר החומריות בכל לבו ונפשו וכל ענינים הגשמיים והחומרי' נעשים אצלו עיקר אשר בשבילם הוא טורח בכמה מיני טרחות להרויח יותר ויותר בכדי שיוכל להתענג יותר בחיי בשר והנפש הבהמית מפתותו בכמה ענינים לטעון ולהפוך בזכות עצמו בכל דבר מסחר וקנין, ומזמן לזמן מתגבר אצלו החומר על הצורה ונשקע בחייו הבשרים ואז הנפש הבהמית מפתותו לעשות ענינים שאינם מותרים בכל עת כי אם בשעת הדחק ובדיעבד, אבל אצלו הוא הנהגה תמידית באופן כך כמו לאחר בקבלת השבת ולהקדים

ביציאת השבת, וכן בכל דבר ודבר הנוגע באכילה ושתיה כוחא דהתירא עדיף לו, ובכמה טענות ומענות דחלישות הבריאות והדומה מקיל בעצמו בדברים שיש בהם חשש איסור ומתעבה ומתגשם יותר עד שאינו עולה בדעתו לשאול אם דבר זה הוא דבר המותר או שיש בו חשש איסור, רק מכיון שהוא רואה דבר שהוא טוב למאכל ונחמד למראה אינו יכול להעמיד על עצמו, ונמשך אחר זה עד אשר בא לכלל דברים האסורים ונשקע בהם ר"ל, וזהו כך הוא אומנתו של היצר הרע דהנפש הבהמית עושה מלאכתו באומנות גדולה דמתחיל רק בדברים המותרים עד שמוריד את האדם מדחי אל דחי עד עמקי הרע ר"ל,

וזוהי הכוונה בכך שקליפת נוגה היא 'ממוצע' בין הקדושה לבין ג' קליפות הטמאות: שמתוך כך שהנפש הבהמית גורמת לבן אדם 'לשקוע' בתאוות הגשמיות בהתחלה בהיתר, ולאט לאט ככל ששוקע יותר בתאוות ו'בחיי-בשרים' כך גם עובר לתאוות בהם יש איסור.

חז"ל מתארים את היצר הרע כאומן שמגיע לבן אדם - לכל אחד לפי המהות שלו עניינו ומצבו, ובהתחלה הוא לא אומר לו לעשות דברים שהם איסור גמור וודאי לא רצון ה', אלא מתחיל מלפתות את האדם שיתענג ו'יפנק' את עצמו באכילה ושתיה כדבעי, שיתלבש כמו שצריך ושהיה לו דירה נאה ורהיטים יפים שירחיבו את ליבו.. ולאט לאט הוא גורם לבן אדם לעסוק ולשקוע יותר ויותר בגשמיות וחומריות, עד שהגשמיות התענוגים והעולם הזה נעשים אצלו העיקר, והוא טורח ועסוק כל הזמן איך להרוויח יותר - כדי שיוכל להגביר ולהוסיף בתענוגים ו'בחיי הבשר' שלו.

כשזה המצב שלו, אז כבר הנפש הבהמית מתחילה לפתות אותו לעשות דברים שמותרים רק בשעת הדחק ובדיעבד - באופן יותר ויותר קבוע, עד שזה הופך להיות אצלו ההנהגה הקבועה והרגילה; כמו למשל לקבל שבת מאוחר ולהוציא שבת בשעה מוקדמת; וגם במה שקשור לאכילה ושתיה שהוא מעדיף 'להשתמש' ב'כח דהיתרא עדיף', והוא מתחיל להקל לעצמו במה שאפשר בהסברים ופלפולים בהירים - שהרי זה צורך בריאותי, ואיך אפשר להחמיר בכך? למרות שיש בזה ספק איסור, עד בשלב מסוים מרוב 'התעבותו' והתגשמותו הוא כבר לא שואל ובודק את מה שהוא אוכל אם הוא כשר או שאולי יש בו איסור, אלא כל מה שנראה 'טוב למאכל ותאוה לעינים' הוא אוכל ישר.

וכשהוא מגיע לכך, כבר קצרה הדרך מאוד שיעשה איסורים גמורים בשאת נפש וישקע בהם רחמנא־לצלן.

וזהו עבודה זרה שהיתה זרה לו לגמרי, וכמו שאנו רואין במוחש בכמה בני אדם שעמדו במעמד ומצב טוב בהנהגה בכל העניינים על פי התורה וע"י סבות מסבות שונות באו לידי מעמד ומצב כזה בפריקות עול המצות אשר הם בעצמם מתמיהים על עצמם איך ירדו פלאים עד כי באו למצב רע כזה דפריקת עול מלכות שמים ר"ל והסיבה לזה הוא הריבוי תאוות ושרירות הלב בדברים המותרים, וזהו דכתיב יתיצב על דרך לא טוב רע לא ימאס דבזה עצמו שהוא סר מהדרך הטובה להיות נזהר גם בדברים גשמיים המותרים שיהיה במדה ובמשקל כפי הצריך לו, ומרבה באכילה ושתיה ומעדן את עצמו בדברים המותרים הנה בזה עצמו הרי הוא נצב על דרך לא טוב והולך מדחי אל דחי עד כי ברע לא ימאס ונופל ר"ל ברע גמור, אבל קליפת נוגה עצמה אינה רע, ומקו השמאל נופל מג' קליפות הטמאות, וזהו שצוה אברהם אבינו ע"ה לאליעזר עבדו לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך וגו' שהם קליפת נוגה בלבד,

וזה המשמעות של 'עבודה **זרה**', שהיא נראתה לאדם **זרה** ורחוקה ממנו לגמרי, ובסוף הוא מוצא את עצמו עושה אותה ע"י ה'אומן' המסור-היצר הרע..

וכמו שאנו רואים במוחש הרבה אנשים שהיו עובדי ה', ולאחר תקופה מסוימת הגיעו ממש לפריקת עול מצוות ל"ע, והם בעצמם 'מתמיהים' איך זה קרה להם ו'איך ירדו פלאים' שבאו למצב כזה, והסיבה היא שהלכו והתגשמו בריבוי תאוות היתר, שאכלו ושתו ו'התעדנו' בדברים המותרים, לאט לאט הלכו ושקעו בגשמיות ובתאוות עד ש'הלכו מדחי אל דחי', ונפלו ברע עצמו.

אלא שעם כל זה כאמור, קליפת נוגה עצמה היא לא רע בעצם, כמו ג' קליפות הטמאות שמתהווים ויונקים מ'קו האמצעי'. ולכן אברהם ציווה את עבדו אליעזר - שלא יקח אשה ליצחק מהכנענים שהם ג' קליפות הטמאות ממש[6], אלא מארצי וממולדתי שהם קליפת נוגה בלבד.

וטעם הדבר שקו הימין אינו נופל רק בקליפת נוגה, וקו השמאל נופל בג' קליפות הטמאות הוא לפי דמקו הימין הנה ההמשכה הוא בבחינת קירוב, ומקירוב אין ג' קליפות הטמאות יכולים לקבל ומקו השמאל ההמשכה הוא בדרך דחי', ומדחי' אחר דחי' שהוא העלם אחר העלם בריבוי צמצומים בצמצום אחר צמצום

---

[6] וכידוע, שז' עממים דכנען – הם ז' מדות דקליפה, שמקבילות לז' מדות דקדושה.

יכולים גם הם לקבל איזה יניקה. והנה קירוב ודחי' בקדושה הוא אם שהוא בדביקות או לא בדביקות, דבעשר ספירות הוא ההפרש בין אצילות האורות לאצילות הכלים, דהאורות הנה אצילותן הוא בבחינת דביקות במקורן שהיא דביקות נכרת, והכלים הנה אצילותן הוא בבחינת לא בדביקות במקורן והיינו שאינו ניכרת, ובשמות הוא ההפרש בין שם הויה שהוא בבחינת דביקות וכמ"ש אני הויה הוא שמי וכתיב ושמי הויה שמי המיוחד בי, ושם אלקים הוא בבחינת לא דביקות ניכרת וכמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית דהתהוות העולמות וחיותן הוא בבחינת התחדשות והיינו דלא בדביקות כי אם בהתחדשות, דדביקות הוא קירוב ולא דביקות הוא ריחוק, דקירוב הוא ענין הגילוי, וכמו על דרך משל אדם גדול כאשר הוא מדבר עם אדם בינוני ריבוי דברים שמגלה לו עניניו ובפרט אם מגלה לו גילוי שכלי הוא קירוב וכאשר מדבר דברים קצרים רק כפי ההכרח ובפרט כאשר גם זה הוא ברמז, הוא ריחוק, וכן הוא בלבושי הנפש דהדיבור מקבל מהמדות דהשכל מתלבש במחשבה ומהמחשבה בא במדות ומתגלה בדיבור, דמחשבה הוא לבוש הראשון אל השכל ודיבור הוא לבוש החיצון ונפרד ולכן הנה במחשבה מתגלה השכל בגילוי שהוא קירוב ובדבור הארת השכל שהוא ריחוק והא בהא תליא, דכאשר הוא בדביקות הוא בקירוב ובגילוי וכאשר אינו בדביקות הוא בריחוק והעלם ולכן הנה בקו הימין שההשפעה הוא בקירוב ובגילוי אין ג' קליפות הטמאות יכולים לקבל איזה יניקה, ובקו השמאל שהוא ריחוק והעלם הנה מהעלם אחר העלם יכולים גם ג' קליפות הטמאות לקבל איזה יניקה, וזהו ששלחו היונים כתבו על קרן השור כו' דשור הוא קו השמאל וקרן השור הוא פסולת דקו השמאל אשר גם ג' קליפות הטמאות יכולים לקבל איזה יניקה.

הטעם לכך שמקו הימין נוצרת רק קליפת נוגה, ומקו שמאל יורדים ומתהווים ג׳ קליפות הטמאות הוא: שקו הימין מהותו היא השפעה והמשכה של חסד באופן של ׳**קירוב**׳ ודביקות, ואילו קו השמאל במהותו ההשפעה בו היא בבחינת ׳**דחיה**׳ וריחוק שיוצרת את ה׳כלים׳. כשההשפעה היא ב׳קירוב׳ - המקור-ה׳ נוכח ומורגש ב׳שפע׳, ומשכך לא יקבלו ממנו ולא תהיה מציאות

לדברים שהם הפך רצון ה'-הקליפות; אבל בהשפעה שהיא בבחינת 'דחיה וריחוק', המקור המשפיע - 'נעלם' ומרוחק ואינו מופיע ומורגש בשפע שנשפע, ולכן יכולים להתהוות ממנו גם הקליפות - שהם הפך רצון ה', וה' לא נוכח בהם.

בקדושה וביחס לה' - המשמעות של 'קירוב' היא שהדבר ב'**דבקות**' תמידית עם ה', ו'**דחיה**' היא שהדבר עומד 'בריחוק' יחסי עם ה' ולא מגלה אותו ו'דבוק' בו תמיד.

זהו בעצם החילוק בין ה'אורות' של העשר ספירות עצמם, לבין ה'כלים' שיוצרים את הספירות: האורות יוצאים ומתהווים בצורה של יחוד דבקות וקירוב עם ה'שורש' שלהם, ולכן הם במהותם 'אורות' מופשטים יחסית; מה שאין כן ה'כלים' נוצרים ומתהווים בבחינה ובצורה של 'ריחוק', שהרי תפקידם הוא 'לתחם' את האורות המופשטים ולהפוך אותם בעצם למה שהם - אורות בתוך כלים.

כך הוא החילוק בין שם הוי' לשם אלקים: שם הוי' הוא ה'שם העצמי' של ה' - דבוק ומיוחד בו לגמרי, כמו שכתוב "אני הוי' הוא שמי" כביכול ה' ממש, ואילו שם אלקים שהוא השורש של הבריאה (-"בראשית ברא **אלקים**") והתהוות הכלים - הוא ב'ריחוק ודחיה' והוא לא 'דבוק' בה' לגמרי, ולכן גם המציאות והבריאה צריכה שה' 'יחדש' אותה כל הזמן - שהרי מה שנוכח בו השורש-ה' והא דבוק בו תמיד - אין לו צורך בהתחדשות.

משל פשוט לזה הוא - רב או מורה גדול, כשהוא מדבר ומבאר בצורה טובה ורהוטה חידוש שעלה לו - המשמעות של זה לגבי התלמידים היא שהם זוכים ל'קירוב' עם מורם, שמבאר להם בהרחבה את כוונתו, והסיכוי שהם יטעו בדבריו ויבינו מהם אחרת מכוונתו ובטח הפוך מכך - קטנה וכמעט לא אפשרית; אבל עם המורה ידבר בצורה קצרה ולא מוטעמת לרמה של התלמידים - אז מבחינתם הם ירגישו שהוא 'דוחה' אותם ולא 'מקרב' אותם, ובעיקר, סיכוי גדול מאוד שהם לא יבינו את דבריו ויפרשו אותם באופן הפוך מכוונתו המקורית.

ובחזרה לענייננו: מקו הימין - כאמור, לא יכולה להיות יניקה והשפעה לקליפות בגלל ה'קירוב' שיש בו, אבל מקו השמאל - מחמת ה'ריחוק והדחיה' שיש בו - לכן יכולות להתהוות גם הג' קליפות הטמאות.

וזהו הביאור הפנימי למה שהיוונים ציוו "כתבו לכם על קרן השור, אין לנו חלק באלקי ישראל": שור - שורשו הוא מקו השמאל שהקליפות יכולות לקבל ממנו השפעה ויניקה, ולכן דווקא על קרניו ציוו לכתוב "אין לכם חלק באלקי ישראל" - שהרי הוא מחמת שורשו יכול להסתיר ולהעלים על ה' עד כדי התהוות ונתינת שפע למה שהוא הפך רצון ה'.

המצוות הם 'כלים' נשמיים ל'אור' של ה'

והנה כשגברו מלכות בית חשמונאים ונצחו את היונים תקנו נרות חנוכה והיכא מונח בשמאל, בכדי שתהא נר חנוכה משמאל

ומזוזה מימין, דהנה כתיב כי נר מצוה ותורה אור דהמשיל את המצוה לנר ואת התורה לאור, דהמשיל את המצוה לנר, דנר הוא הכלי אשר בה האור, אור השמן ופתילה נק' נר, דהם שני פירושים בענין הנר, דלפי' הב' דנר הוא שמן ופתילה הנה פירושו מה שגורם את האור, והיינו דע"י שמן ופתילה הוא טוב ההדלקה ומאיר אור זך ויפה, דפתילה בלא שמן נכלה האור מהר, ושמן בלא פתילה נשרף השמן כולה כאחת כמו אבוקה ואינו אור זך שמאיר, ורק כאשר ישנם שניהם, והפתילה והשמן הם במזיגה והרכבה נכונה הנה אז מתארך זמן ההדלקה והאור הוא אור זך ויפה, ולפי' הא' דנר הוא הכלי היינו שמחזיק השמן ופתילה והאור.

כשה' זיכה אותנו ו"גברו מלכות בית חשמונאי ונצחו את היונים", חכמינו שהיו באותו הדור, תקנו לנו להדליק נרות חנוכה בצד שמאל, כדי שתהיה "מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל".

בהקשר של נרות מצווה - יש פסוק יסודי[7]: "כי נר מצוה ותורה אור", הפסוק מקביל את המצוות לנר, ואת התורה לאור הנאחז בו. ל'נר' - יש שתי משמעיות: א. הכלי עצמו שבו שמים את השמן והפתילה שבהם נאחז האור; ב. השמן והפתילה עצמם שהם ה'כלים' לאור, שהרי ללא שמן הפתילה אמנם תידלק - אבל תכבה מהר מאוד.. וכן ללא פתילה השמן יתלקח במהירות ויצור להבה גדולה אבל גם הוא יגמר ויכבה מהר, וכדי שהאש-האור ידלק טוב, צריכים שמן ופתילה איכותיים שהאש נאחזת בהם כמו שצריך.

דהנה כל המצות נתלבשו בדברים גשמיים ציצית בצמר גשמי סכך הסוכה ודבר מצוה שבלולב בצמחים גשמיים תפילין בקלף גשמי ועור גשמי, דכל הדברים הגשמיים הם תחת ממשלת קליפת נגה, וכאשר לוקח דבר גשמי ועושה בה מצוה נעשה כלי לאלקות, וכמו על דרך משל סכך הסוכה שהוא תחת ממשלת קליפת נגה ולוקח את הסכך למצוה לסכך את הסוכה נעשה הסכך כלי למקיפים דבינה, וכן כאשר קובע הד"מ שבלולב למצוה הנה ד"מ האלו שנבחרו ושנקבעו למצוה נעשים כלים לרצה"ע דולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ

[7] שגם נדרש מפורש לעניין נרות חנוכה, ברש"י בשבת כ"ג: על הגמ' שם ש"הרגיל בנר הוין ליה בנין ת"ח", ורש"י שם מבאר שהמקור לכך הוא הפס' הזה.

עבות וערבי נחל ושמחתם לפני הויה אלקיכם, וכן בצמר גשמי שבוחר וקובע לעשות מהם ציצית ה"ה נעשים כלים לרצה"ע שבמצוה זו דל"ב חוטין שבציצית הם הכלים לל"ב נתיבות החכמה שהם בחינת ומדריגת נעלים ביותר דנתיב הל"ב הוא נתיב אשר לא ידעו עיט, וכן בקלף ובעור דתפילין שנעשים כלים לרצה"ע שבמצות תפילין, וידוע דהד' פרשיות קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע הם כלים לד' מוחין העליונים דפרשה קדש היא כלי לספירת החכמה פרשת והיה כלי לספירת הבינה פרשת שמע והא"ש כלים לספירת הדעת שנחלק לחסדים וגבורות, הרי זה קירוב גדול והעילוי גדול להדבר הגשמי שהיה תחת ממשלת הקליפת נוגה כשעולה מקליפת נוגה ונעשה כלי לרצה"ע שבמצות,

כוונת הנמשל שהמצוות הם הנר היא:

שכל המצוות שה' ציווה אותנו, הם בדברים גשמיים, כמו למשל סוכה - שעשויה מקורות עץ וכמה ענפים, או ארבעת המינים שהם צמחים טבעיים שגדלים בטבעיות, וכן ציצית שעשויה מצמר של כבשים ותפילין שעשויים מעור של בהמה וכן על זה הדרך; הכוונה של ה' והתענוג שלו מהמצוות הגשמיות שלנו - היא שהדברים הגשמיים הרגילים בעולם, מושפעים ומקבלים מקליפת נוגה - שהיא כאמור כל מה שהוא לא מגלה את ה' ודבוק בו, ואם זאת לא מתנגד והפכי לרצון ה'; וכשאנחנו זוכים לקיים מצווה עם ה'חפצא' הגשמי של המצווה - אנו בעצם זוכים לקחת את הדבר הגשמי ש'קיבל' עד עכשיו מקליפת נוגה, ו'להעלות' אותו לקדושה, כך שיגלה את ה' בצורה גלויה.

ובפרטות: בארבעת המינים, המינים שזכו שאנו ניקח אותם ונשתמש בהם למצווה - נעשים 'כלים' לרצון של ה' שציווה אותנו "ולקחתם לכם וכו' "; וכן הצמר שזוכה שנעשה ממנו ציצית נהיה 'כלי' לרצון של ה' והקדושה המיוחדת שיש בציצית - שציצית רומזת לחכמה שהיא ב'עבודה' ביטול, ול"ב הפתילים שיש בה - מקבילים לל"ב ה'נתיבים' שיש בחכמה גבוה מעל גבוה, עד הנתיב הל"ב עצמו - ש"לא ידעו עיט" והוא הביטול המוחלט בה' שאי אפשר להשיגו; וכך גם בתפילין, העור הגשמי של הבהמה הופך להיות 'כלי' לאור והרצון של ה' כמו שהוא מופיע במצווה המיוחדת של תפילין - שהארבע פרשיות שבה, מקבילות לארבעת המוחין - חכמה בינה ודעת שנחלק לשנים - חסדים וגבורות, וכל פרשיה נעשה 'כלי' לאחד מהם.

ואם כך, באמת יש עלייה גדולה ועצומה - לדברים הגשמיים שהיו ב'שליטת' הקליפת נוגה, ועכשיו יצאו ועלו, עד כדי שהם הופכים להיות כביכול 'כלים' לגלות את ה' ורצונו בעולם.

> ועוד זאת דעל ידי זה נשלם הכוונה העליונה דנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, דפירוש תחתונים אין הכוונה תחתונים במקום, דזה אינו שייך למעלה כמ"ש מלא כל הארץ כבודו וכתיב את השמים ואת הארץ אני מלא, וכמאמר ולית אתר פנוי מיניה וכתיב הנה מקום אתי ואמרו ז"ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, אלא הפירוש בתחתונים במעלה ומדריגה,

טעם נוסף (ואולי העיקרי) לתענוג של ה' מהמצוות הגשמיות, הוא שבהם נשלמת הכוונה העליונה של ה' שבגללה ברא את העולם - "שנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים". כשאנו אומרים שה' התאווה שיהיה לו דירה דווקא בתחתונים - אין הכוונה 'תחתונים' מצד מקומם למטה, שהרי אצל ה' לא שייך מטה ומעלה, כמו שכתוב "מלא כל הארץ כבודו" וכן כתוב שה' אומר: "את שמים ואת הארץ אני מלא" - כלומר, ה' נמצא בתוך העולם הזה ממש כמו לפני בריאתו, וכן נמצא עכשיו בתוכו לא פחות משהוא נמצא בעולמות העליונים במידה שווה וללא שינוי, ולכן וודאי שאין הכוונה ב'תחתונים' כפשוטו בדברים שלמטה - שהרי אצל ה' הם לאו דווקא למטה יותר משהם למעלה, אלא 'תחתונים' הכוונה היא במעלה ומדריגה שלהם בגילוי של ה'.

> דעולם האצילות נקרא מעלה לפי דבעולם אצילות מאיר גילוי אור אין סוף דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד. והגם דנאמר ב' פעמים חד ואינו נאמר איהו וחיוהי וגרמוהי חד אלא איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, דמזה מובן דאינו דומה היחוד דאיהו וגרמוהי להיחוד דאיהו וחיוהי , הנה זהו מה שבאצילות גופא יש חילוקי מדריגת, וכמו בעשר ספירות דאצילות שיש בהם מעלה ומטה שהם עליון ותחתון, וכמ"ש בע"ח דבכתר וחכמה מאיר אור אין סוף בבחינת קירוב מקום ובינה בבחינת ריחוק מקום, דחכמה עם היותה ראשית ההשתלשלות הוא בבחינת קירוב מקום וכמו שני בני אדם דכשהם קרובים בדעתם הוא קירוב כדוגמת שני בני אדם שעומדים פנים כנגד פנים אבל כשעומדים אחור באחור הגם שהם סמוכים זה לזה הוא ריחוק, והקירוב האמיתי הוא קירוב הדעת ובחכמה מאיר אור אין סוף בבחינת קירוב כמ"ש רבינו נ"ע שאין סוף ברוך הוא הוא אחד

האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדריגת החכמה. ובבינה הוא בבחינת ריחוק מקום, דבמדריגת דאצילות הנה בינה הוא בחינת דעת תתאה לגבי החכמה שהוא בחינת דעה העליונה והביטול דחכמה הוא בחינת הביטול דדעת עילאה, ולכן הנה חוכמה ובינה הוא בחינת אין ויש, ומכל מקום הרי בכללות האצילות מאיר גילוי אור אין סוף שמיוחד באור אין סוף ולכן הנה האצילות בכלל הוא בחינת דעת עילאה וכמאמר אבא עילאה מקננא באצילות, ולכן הנה בעולם האצילות לא יגורך רע, ונקרא רשות היחיד.

ובתוספת ביאור: עולם האצילות נקרא 'מעלה' - בגלל שה' גלוי בו בצורה שלימה, וכמו שהזוהר הקדוש מגדיר את החיות של ה' בו - "איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד" - כלומר, ה' והחיות שלו (-"חיוהי") מאוחדת בו לגמרי, וכן ה' מאוחד בו עם ה'כלים' ו'האברים' (-"גרמוהי") שבו לגמרי.

אלא שלכאורה נראה מלשון הזוהר האמורה, ש'היחוד' והאחדות של ה' בעולם האצילות - היא לא לגמרי: שהרי הזוהר לא כלל את ה'חיוהי ו'הגרמוהי ביחד ועל שניהם אמר "חד", אלא חילק ביניהם - וכתב על כל אחד מהם בנפרד "חד"; ומזה עולה ומובן שהחיות והכלים הם לא לגמרי מאוחדים, והם גם בעולם האצילות שני דברים נפרדים, אלא שבאמת גם בעולם האצילות יש חילוקי מדרגות, כמו בעשרת הספירות עצמם (-שעיקרם הוא בעולם האצילות) שי שבהם חילוקי מדרגות, וכל ספירה היא מדרגה העומדת בפני עצמה, ויש ספירות שהם עליונות יותר ביחס לספירות העומדות מתחתיהם; וכמו שהאר"י הקדוש מבאר בעץ חיים, שבכתר והחכמה ה' מאיר בצורה של 'קירוב מקום', ואילו בבינה - באופן יחסי - ההארה של ה' היא באופן של 'ריחוק מקום'.

ההבדל בין קירוב לריחוק הוא - כמו שני בני אדם שעומדים אחד ליד השני או אפילו ממש צמודים, אבל הם לא 'מתקשרים' אחד עם השני (-'אחור באחור') - למרות הקירוב ה'פיזי' שלהם, אין לזה משמעות, והמצב שלהם הוא בעין האמת 'ריחוק' לכל דבר; לעומת זאת, כשהם אחד מול השני ו'מתקשרים' ביניהם - גם אם הם לא לגמרי קרובים פיזית - האמת היא שהם הכי 'קרובים' אחד לשני (-'פנים בפנים').

ככה הוא גם בחכמה: המשמעות של זה שה' מאיר בה ב'קירוב' - היא שה' נמצא ונוכח בה ממש 'בקירוב הדעת', וכמו שהאדמו"ר הזקן הגדיר זאת בתניא (פרק ל"ה בהגהה) "שאין סוף ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו, וזו היא מדרגת החכמה", כלומר, למרות שהחכמה היא הספירה הראשונה ובעצם היא המתחילה את 'סדר ההשתלשלות' בהיותה הספירה ש'נאצלה' ראשונה - מחמת שמהותה הוא הביטול לה', לכן ה' מתגלה ונוכח בה ממש כמו שהוא, מה

שאין כן בבינה - שמהותה הוא שהיא 'מפתחת' ומרחיבה את ה'נקודה' המקורית שהתגלתה בחכמה, ולכן האור של ה' בה הוא בבחינת ריחוק יחסית ולא לגמרי גלוי כבחכמה, והיא נחשבת כ'דעת תחתון' לגבי החכמה שלעומתה נחשבת 'דעת עליון'.

אלא שעל כל פנים בכללות - ה' מאיר ונוכח לגמרי בעולם האצילות, ולכן עולם האצילות נקרא 'רשות היחיד' - מקום שה' מתלה בו לגמרי ויחידי בו.

> מה שאין כן בריאה יצירה עשיה הם טורא דפרודא והנבראים דבריאה יצירה עשיה מחודשים מאין ליש, ובפרטיות הבריאה יצירה עשיה גופא הנה בעולם הבריאה אימא עילאה מקננא בבריאה שמאיר שם האין של היש ומיעוט הרע והרע נבדל מן הטוב, ובעולם היצירה שית ספירן מקננא ביצירה והרע הוא מחצה על מחצה ומעורב בהטוב, ובעולם העשיה הנה אופן מקננא בעשיה בחינת מלכות ומשתלשל ממדריגה למדריגה עד שנתהווה עולם הזה הגשמי שהאור אלקי הוא בבחינת העלם והסתר לגמרי להיותו תחתון לגמרי. וזהו נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, שהדברים דעולם הזה יהיו כלים לאלקות על ידי המצות שזהו עליה וקירוב גדול להדברים וגשמיים התחתונים שעומדים תחת ממשלת קליפת נוגה שמתבררים על ידי המצות ומתעלים להיות כלים לאלקות.

לעומת האצילות שנמצאת 'למעלה', עולמות בריאה־יצירה־ועשיה נמצאים 'למטה', ונקראים 'טורא דפרודא' - מקום הפירוד, שהרי ה' לא מתגלה ונוכח בהם כבאצילות; ולכן גם כל הברואים שבהם צריכים שה' יחדש אותם מאין ליש בתמידיות.

ובאופן פרטי: בעולם הבריאה, ההארה של ה' שנוכחת (-'מקננת') היא 'אימא עילאה'-הבינה, שכאמור עניינה הוא לפתח ולהרחיב את מה שקיבלה מהחכמה (-שכאמור בטלה לה', ולכן נקרת 'אין'), ולכן בכללות הבריאה היא 'יש' בעל מציאות, אלא מכיוון שהדבר אותו היא מנכיחה הוא 'נקודת האין' והביטול של החכמה - לכן מאיר בה ה'אין' של ה'יש', ולכן באופן כללי יש בה רק מיעוט רע שנבדל ולא 'מעורבב' עם הטוב;

בעולם היצירה, מאירות (-'מקננות') ששת המידות ('ז"א'), שהם ה'תולדות' והפועל היוצא מהחכמה-'אבא עילאה' והבינה-'אימא עילאה', ולכן ה'יש' כבר מורגש יותר ותופס יותר מקום, והרע כבר 'חולק' 'חצי עם חצי' עם הטוב, ואפילו מעורב כבר בטוב עצמו;

ובעולם העשיה, מאירה (-'מקקנת') המלכות - שכבר די רחוקה מאבא ואימא עילאים.. ולכן המציאות תופסת כל כך את המקום והעיקר, עד שהתהווה ממנו בסוף - העולם הזה הגשמי, שהאור של ה' כל כך נעלם ומכוסה בו - עד שממש קשה לראות ולחוש אותו בעולם; ולכן העולם הזה נקרא 'תחתון' לגמרי ש'אין תחתון למטה ממנו'.

וזוהי הייתה התאווה של ה' - שהדברים הגשמיים של העולם הזה יהיו 'כלים' לאלוקות ולגילוי שלו, ע"י שנעשה בהם מצוות, ובכך נעלה אותם מהקליפת נגה שמעלימה על השורש והחיות הפנימית שלהם.

> וזהו כי נר מצוה שהמשיל את המצווה לנר דיש בו שני פירושים דגורם את האור ומחזיק את האור, ובעבודה ענין הפתילה והשמן הוא מעשה המצווה וכוונת המצווה והאור הוא ההרגש החיוני שבמעשה וכוונת המצות כמו שהוא על פי פנימיות התורה, דכשם כשהפתילה והשמן הם במזיגה והרכבה טובה אז הנה הוא מאיר באור זך ויפה, הנה כמו כן ע"י המצות הנה לבד זאת שהגשמי עולה מקליפת נוגה ונעשה כלי לאלקות הנה עוד זאת דעל ידי זה מתברר הניצוץ דתהו שבהגשם ועולה לשרשו ומקורו העליון דזהו רחבה מצותך מאד שהמצות הם כלים רחבים לקבל מאד העליון דאורות דתהו דקדמו לתיקון,

ועל פי זה תובן כוונת הפסוק שהמשיל את המצווה לנר: כאמור לעיל, לנר יש שני ביאורים - השמן והפתילה עצמם שהם **גורמים** את האור, והכלי ש**מחזיק** את האור; ב'עבודה' - השמן רומז לכוונת המצווה, הפתילה רומזת למעשה המצווה עצמו, והאור רומז לאור ו'ההרגש הפנימי' שזוכים אליו ע"י המעשה והכוונה כמו שהוא עפ"י פנימיות התורה;

וכמו שבנר, כדי שהאור והשלהבת תדלק טוב - צריך שיהיה 'מיזוג' והרכבה טובה בין השמן לפתילה, כך גם במצוות צריך שיהיה 'מיזוג' בין מעשה המצווה לכוונה, שחוץ מזה שבעשיית המצווה ה'חפצא' של המצווה נעשה 'כלי' לאלוקות וממילא מתעלה - בדבר הגשמי בו עושה את המצווה, טמון 'ניצוץ' מעולם התהו שקדם - וממילא הוא גבוה יותר מעולם התיקון, ולאחר שהתרחשה בו 'שבירת הכלים' (שמשמעותה בגדול היא שהכלים לא הצליחו 'להכיל' את האורות הגדולים של התהו, ולכן נשברו) הניצוצות-אורות שלו 'התפזרו' ו'נפלו' למטה- לתוך העולם הזה; וכשאנו עושים מצווה הניצוץ ה'תוהיה שחבוי בתוך הדבר הגשמי בו נעשת המצווה - מתעלה למעלה, ואנו זוכים שתהיה לנו 'נגיעה' עם האורות הגדולים והעוצמתיים של עולם התהו. וזהו הפשט בפסוק "רחבה מצוותך מאד" - המצוות הם כלים רחבים וגדולים להשיג ו'לגעת' ע"י באורות דתהו שקדמו לתיקון.

והמצות יש בכל הדברים כמו בלבושי המצוות עשה דציצית והלא תעשה דשעטנז, ובאכו"ש וכל דברי הנאה בברכת הנהנין והמזון והעצים בבתים כמו מזוזה, וישנם המצות שהם בגוף האדם מצות מילה העברת ערלת הגוף ערלת הלב וערלת הפה, ומצות דחובת הלבבות באהבה ויראה וכמ"ש ואהבת את הויה אלקיך, וכתיב ויראת מאלקיך שהוא דבר המסור ללב, וכתיב ואהבת לרעך כמוך דמשרשי מצות אלו הוא שיהי' נרגש בבשר הלב ממשיי, וכן הוא במצות ידיעת הויה הוא אשר ישכיל ויבין וישיג השגה אלקית שהמוח הגשמי יהיה נרגש ונקלט, דכל המצות הוא מה שהדבר הגשמי נעשה כלי לאלקות, וכמו במצות מזוזה שכותבים ב' פרשיות דק"ש וקובעים אותם במזוזות הפתח דבא להודיע דהבית וכל אשר בתוכו הוא כלי לאלקות, הנה כמו"כ הוא בכל המצות דעל ידי זה נעשים כלים לאלקות וכן הוא בהמצות שבגוף איש מישראל דעל ידי זה נעשה כלי לאלקות ומחובר לאואין סוף ב"ה דזהו מזוזה שהוא ר"ת מ' זו זה, דזה מורה על הקב"ה וכמ"ש זה א־לי וזו מורה על ישראל כמ"ש עם זו, והמ' מורה על המ' יום שהיה משה בהר לקבל התורה והמצות דהמ' מחבר זו בזה, ולכן על המצות אנו מברכין אשר קדשנו במצותיו וציונו כו' דמצוה הוא ענין צוותא וחיבור דבהן ועל ידן מתחברים נשמות ישראל באלקות, וזהו מזוזה מימין שהיא ימין המקרבת.

המצוות 'עוטפות' אותנו מכל צד ובכל צעד בחיים שלנו. כך שבכל דבר שמשמעותי בחיים שלנו, אנו זוכים למצווה שמאירה ו'מזקקת' את הדבר הגשמי בו אנו מתעסקים; בבגדים המצוות הם ציצית ושעטנז; באכילה ושתיה, ברכות הנהנים; בבית, אנו קובעים מזוזה בכניסה; בגוף עצמו, יש לנו את אות ברית קודש - המילה; בלב וברגש, יש לנו את המצוות שהם חובות הלבבות - אהבת ה', ואהבת לרעך כמוך, וכו'; ובמוח, ידיעת ה' ואמונה.

בעצם, משמעות המצוות ש'עוטפות' ומקיפות אותנו - הם להפוך את הדברים הגשמיים שאנו עוסקים בהם - ל'כלים' לאלוקות שיגלו את ה'. לדוגמא: מצוות מזוזה באה כדי להפוך את הבית כולו ל'כלי' לה', וכמו שרמוז בעצם המילה מזוזה - מ' רומזת לארבעים הימים שמשה היה בהר סיני, זו - רומז אלינו עם ישראל "עם זו יצרתי", וזה - מרמז לה' כמו שכתוב "זה א־לי ואנוהו".

ובאופן פנימי יותר: כשאנו אומרים שהמצוות הם 'כלים' לה', אנו רוצים לומר - שה' ממש נמצא ומתגלה בהם, וממילא - וזה העיקר - אנו יכולים להיות עמו 'בצוותא' וחיבור גמור, וזוהי המשמעות של הברכה שאנו מברכים בשעת עשיית המצווה "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו..." שאנו נמצאים עם ה' בצוותא ממש ע"י המצוות (-שגם הם כמובן מלשון צוותא).

ולכן חז"ל תיקנו ש"מזוזה מימין" - שהרי היא במהותה שייכת לימין המקרב בינינו לה'.

> וזהו כי נר מצוה שהמשיל את המצוה לנר שגורם ומחזיק את האור, אבל תורה אור אור דתורה הוא בחינת אור היינו המשכה מלמעלה למטה שיהיה גילוי אור אין סוף כמאמר כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שהוא גילוי אור אין סוף ב"ה ולכן הנה על התורה נאמר לכן אמר לבני ישראל אני הויה, דכללות ענין השעבוד מצרים ויציאת מצרים הוא הכנה למתן תורה ובתחלת הכנת יציאת מצרים נאמר לכן אמר לבני ישראל אני הויה דקודם לזה נאמר וארא וגו' בא־ל שדי, דפירושו שאמר לעולמי די, [ומה שאמרו רבותינו ז"ל] שהיה העולם הולך ומרחיב הנה אין הכוונה על העולם הגשמי היינו מציאות העולם דכל שהוא מוגבל ואי אפשר להתרחב בלי גבול, אלא הכוונה הוא על אור אלקי המהווה דשרשו מאין אין סוף ויכול להיות בלי גבול ואמר לעולמי די שיומשך אור בקו שהוא בבחינת מדה וגבול, דשם שדי שרשו בצמצום הראשון דתחלה היה מאור אור אין סוף וכמ"ש בע"ח תחלת הכל היה אור עליון ממלא כל המציאות כולה ולא היה מקום לעמידת העולמות, ואחר כך היה צמצום ונמשך אור הקו בבחינת מדה וגבול וידוע דהצמצום היה בהאור ולא בהעצמות ח"ו ובהאור גופא הוא במדריגת האחרונה היינו בהתפשטות האור אבל עצם האור הוא למעלה מהצמצום, וזהו דע"י התורה ממשיכים עצם האור והיינו דגם אחר הצמצום ימשיכו את האור שלפני הצמצום.

וזה הביאור בפסוק "כי נר מצוה ותורה אור": המצוות נמשלו ל'נר' ש'מחזיק' ומאפשר את התהוות האור, ו'האור' עצמו שמגיע מלמעלה ו'שורה' על הנר - הוא התורה, שמגיעה 'מלמעלה' ומאירה ומגלה לנו את אור ורצון ה' בתוך העולם הזה, ע"י המצוות-הנרות שאנו עושים פה למטה - בעולם הזה, שמשמשות כ'כלים' לאור של ה'.

חז"ל מתארים את מה שקורה כשאנחנו לומדים תורה ממש כך: "כל הקורא בתורה, הקב"ה קורא ושונה כנגדו", כלומר, כשאנו לומדים ו'שונים בתורה', אנו בעצם גורמים לה' להתגלות פה למטה.

באופן כללי, אפשר לראות זאת גם בתהליך ההיסטורי שעבר עלינו - בתור עם ישראל, עד שקיבלנו את התורה: עד מתן תורה, הגילוי של ה' עצמו - גם לאבות - לא היה בשלמות, ואולי גם לא היה בכלל; ה' התגלה אליהם רק בשם "שד־י", וכמו שה' אומר למשה רבינו: "ושמי הוי' לא נודעתי להם"; ורק כשה' התגלה למשה רבינו, על־מנת שיגאל את עם ישראל ממצרים בשביל לתת לנו את התורה - ה' התגלה אליו וגילה לו כביכול את עצמו בשם הוי', כמו שכתוב "לכן אמר לבני ישראל אני הוי' ".

שם הוי' הוא 'שם-העצם' של ה', כלומר, כביכול מי ומה שהוא באמת - 'היה הווה ויהיה כאחד' ללא שינוי כלל. לעומת זאת השם 'שד־י' - בו ה' התגלה לאבות, לא מבטא ומתייחס לה' עצמו - שהרי משמעותו היא (כמו שחז"ל דורשים) שהעולם היה 'הולך ומתרחב', וה' "אמר לעולמו די" - שלא יתרחב ויתפשט עוד ברוחניותו, אלא שיהיה מצומצם ובעל גבול, ובעצם מה שמתבטא בו - הוא 'כח הגבול' של ה' - היכולת של ה' לצמצם את עצמו וליצור מציאות בעלת גבול.

ב'סדר ההשתלשלות' - שם שד־י שייך לצמצום הראשון, כלומר, למדרגה הראשונה והשורש העליון ביותר של התהוות העולמות, שעליה האר"י הק' מדבר בספר עץ חיים - "שבתחילה היה אור אין סוף ברוך הוא ממלא את כל המציאות כולה ולא היה מקום לעמידת העולמות, ואח"כ היה הצמצום ונמשך אור הקו בבחינת מידה וגבול". הצמצום אותו ה' עשה על־מנת שיתהוו העולמות - היה ע"י השם ש־ד־י, שהוא כאמור, שורש 'כח הגבול' של ה'.

הצמצום - שה' עשה אותו כאמור, על־מנת שיהיה מקום לעולמות להתהוות, אין משמעותו שה' ח"ו 'סילק' את עצמו (-'המאור') ממש מהעולם, אלא שה' צמצם הסתיר ו'סילק' את האור במדרגה התחתונה שלו - כלומר, בהתגלות ובהתפשטות שלו - בשביל שיוכלו להבראות העולמות - ש'מעלימים' על ה' וה' לא נראה בהם, למרות שברור שבאמת הוא נמצא ונוכח בהם.

ובחזרה אלינו: כשאנחנו לומדים תורה, אנו בעצם 'ממשיכים' ומגלים את ה'אור' של ה' - בתוך העולם, כך שה' ורצונו יהיו 'גלויים', ויתגלה 'עצם האור' כמו שהיה לפני הצמצום - שה' היה גלוי.

בלימוד התורה – אנו 'ממשיכים' את 'עצם האור' של ה'

> **וזהו כל הקורא בתורה כקורא בשמותיו של הקב"ה, וכמו על דרך משל האדם שנפנה לקוראיו בשמו הרי הוא נפנה בכל עצמותו, כמו כן בקורא בשמותיו היינו השמות עצמיים מה שהעצם נקרא**

בשם, וכמ"ש בפרד"ס שער שם בן ד' פרק א' כל השמות יש להם פירוש, אפילו שם אהיה יש לו פירוש, לבד שם הויה שאין לו פירוש, להיותו שם העצם.

על־פי דברינו גם יובנו דברי חז"ל: "כל הקורא בתורה כקורא בשמותיו של הקב"ה". כשאני קורא לחבר שלי בשמו הפרטי, הוא מסתובב לכיווני, ופונה אלי בכל האישיות שלו ומה שהוא. הסיבה לכך נובעת מזה ש'השם' של האדם - כולל את כל האישיות שלו, ולא רק חלקים ממנה.

כך הוא גם אצל ה', שכל התורה היא ה'שם' שלו, ולא שם 'חיצוני' שמבטא רק חלק ממה שהוא - אלא 'שם העצם' שמורה על מי שהוא באמת; ולכן כשאנו לומדים תורה - ה' בעצמו 'פונה' אלינו.

כאמור, עיקר ה'שם' של ה' שמתגלה בתורה הוא שם הוי', ובפרדס מתבאר ששם הוי' הוא דייקא נקרא 'שם העצם' שמבטא את ה' עצמו, מכיוון שלכל שאר השמות (אפילו שם 'אהי־ה') יש פירוש, ומזה מובן שאם יש להם פירוש שאנו מבינים בשכל - הם לא מבטאים את ה' עצמו, מה שאין כן שם הוי' אין לו ביאור מוחלט, ומובן מזה שהוא 'שם העצם'.

ובפרט עצם השם מה שהעצם נק' בשם, וכמ"ש במקום אחר בענין שם העצם ועצם השם, דע"י התורה ממשיכים עצם האור וההמשכה בבחינת פנימיות. דבאצילות נאמר וימינו תחבקני, שהוא בחינת מקיף ובתורה נאמר ותורתך בתוך מעי, לכו לחמו בלחמי, דמצות הם רצון העליון והתורה היא ענג העליון וכמ"ש ואהיה אצלו שעשועים וכמאמר שעשועי המלך בעצמותו דלגבי ענג הפנימי נקרא רצון חיצוניות, ולכן הנה התורה ירדה למטה יותר מהמצות דהמצות מתלבשים בדברים המותרים, ומצות לא תעשה שמתלבשים בדברים אסורים הנה הם בדרך דחיה. ומה שאמרו ישב ולא עבר עבירה כאלו עשה מצוה הוא ביחס שכר המצוה אבל גוף הדבר הוא בדרך דחיה. ותורה מתלבשת בדברים האסורים אלו טרפות ואלו כשרות הנה כשם דאלו כשרות הוא תורה הנה כמו כן אלו טרפות הוא תורה, ומתלבשת לברר השקר דטוען ונטען, והטעם הוא להיות דהתורה היא המשכה עצמית לכן ביכולתה לברר גם הדברים האסורים.

כשאני קורא לחבר שלי בשמו, אמנם ה'שם' מבטא ו'קורא' לכל האישיות שלו (-ולכן כאמור נקרא - 'שם העצם'), אבל לא בהכרח שהוא באמת 'מפנה' אלי

את 'עצם' הנפש שלו ואת מה שהוא (-'עצם השם', כלומר העצם אותו ה'שם' מבטא), אלא יכול להיות שהוא פונה אליו באופן הכי 'טכני' וחיצוני.

לעומת זאת, בלימוד התורה הקדושה אנו 'ממשיכים' את 'עצם השם' - פנימיות העונג של ה'. בשונה מעולם האצילות - שם ה' מתגלה ב'מקיף'-מבחוץ כמו שכתוב "וימינו תחבקני", בלימוד תורה - ה' מתגלה בתוכנו ממש-בפנימיות, כמו שהפסוק אומר "לכו לחמו בלחמי" וכן "תורתך בתוך מעי" - שהתורה היא ממש העונג הפנימי של ה', עד כדי שהמצוות - שהם ה'רצון' של ה' - נחשבות לעומתה 'חיצוניות', שהרי לעומת העונג, הרצון הוא חיצוני ולא מבטא את מרחב האישיות של האדם.

ולכן גם התורה 'יורדת' ומתעסקת בדברים נמוכים יותר מהמצוות. בלימוד התורה, גם כשאנו לומדים על סתם דברים שאינם מצוות ואף דברים אסורים לגמרי ורחוקים מהקדושה - אנו מקיימים בכך מצוות לימוד תורה; ואילו במצוות, הרי רק כשאנו עוסקים במצוות עשה - אז אנו מקיימים מצווה ודבוקים בה', ואפילו במצוות לא תעשה (-שהיינו אולי יכולים לחשוב שאם הם מצווה - המשמעות היא שה' 'יורד' ושוכן בתוך הדבר שאותו התורה אומרת לא לעשות) - החיות והדבקות בה' היא באופן של 'דחיה', ולא בהתלבשות בתוך הדבר עצמו; מה שאין כן בתורה, גם כשאנו לומדים לדוגמא - על טרפות גמורות, אנו מקיימים מצווה גמורה של לימוד תורה. הטעם לכך, הוא שהתורה היא 'המשכה עצמית' של העונג של ה', ולכן היא יכולה 'להיכנס' ו'לברר' גם דברים טמאים, רחוקים ואסורים.

בהדלקת נרות חנוכה יש לנו כח 'להאיר' ולבטל את ה'קליפות'

> וזהו גם כן מה שנר חנוכה הוא בשמאל לתקן את קו השמאל שלא יהיה מזה שום יניקה לחיצונים דמתתיהו ובניו מסרו נפשם בפועל ממש על התורה, הנה ע"י המסירות נפש המשיכו אור מעצמות אור אין סוף ולכן תקנו שמונה נרות להיות ההמשכה היא משם הויה דלעילא דכתיב כי אתה תאיר נרי הויה והויה יגיה חשכי, דהנה כתיב ויקרא הויה הויה דיש ב' שמות הויה, הא' הויה דסדר השתלשלות שבאור הקו הנמשך על ידי צמצום והב' הויה שבעצמות האור וזהו כי אתה תאיר נרי הויה שהוא על דרך נרי בידך ונרך בידי, שזהו מצד הנשמה גילוי שם הויה דלתתא, אבל להגיה את החושך הנה עז"א והויה, שם הויה דלעילא יגיה חשכי.

על פי זה, יובן לנו העניין הפנימי - לכך שנר חנוכה מצוותו היא בצד שמאל: לתקן את קו השמאל, שלא תהיה יניקה לחיצונים והקליפות. מתתיהו ובניו, מסרו נפש ממש על התורה הקדושה, ובכך המשיכו וגילו אור מעצמות ה' בעולם;

ולכן גם תקנו להדליק נרות שמונה ימים, שמורים על אור שמעל לטבע ולעולם הפשוט שמושתת על ז׳ מידות וימים, ובפנימיות כוונו להמשיך את שם הוי׳ שלמעלה מההשתלשלות; שהרי נאמר "כי אתה תאיר נרי הויה והויה יגיה חשכי", וכן כתוב "ויקרא הויה הויה", הכפילות של שם הוי׳ - מורה על שם הוי׳ העצמי שלמעלה מהעולמות בעצמות האור, ועל שם הוי׳ שנמשך ע"י הצמצום באור הקו, ועל זה נאמר "והוי׳ יגיה חשכי" - שכדי להאיר את החושך צריך את שם הוי׳ העצמי-דלעילא.

> וזהו דבמנורה היו ז' נרות ז' ספירות דסדר השתלשלות ומקומה בדרום קו הימין, ואם היתה עמידתו בצפון היה יכול להיות יניקה לחיצונים, אבל נרות חנוכה הם שמונה נרות שהוא ספירת הבינה תמינאה מלמטה למעלה דהתגלות עתיק בבינה ומשם נמשך לתקן קו השמאל.

ולכן המנורה שהיו בה ז׳ נרות - כנגד ז׳ המידות שעליהם בנוי סדר ההשתלשלות, היתה עומדת בצד דרום הוא הימין - כנגד קו הימין, שאם היתה עומדת בצפון-שמאל היתה יכולה להיות יניקה לחיצונים; אבל נרות חנוכה מכיוון שמספרם שמונה - שרומז לספירת הבינה - שבה מתגלה אור ה׳עתיק׳, אנו מדליקים דווקא בצד שמאל ע"מ לתקן את קו השמאל.

> וזהו דכינור של ביהמ"ק היה של ז' נימין ושל ימות המשיח של ח' נימין, דיעקב הוא ז' פעמים הויה ויצחק ח' פעמים הויה ולעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו לפי דלעתיד יהיה גילוי שם הויה דלעילא, וזהו כנור כ"ו נ"ר, דכ"ו הוא מספר שם הויה וכמאמר דאיהי נהיר בנר. ז' נימין ז' פעמים הויה וח' נימין ח' פעמים הויה הגילוי דשם הויה דלעילא ולכן נרות דחנוכה הם ח' דוקא.

וזהו שבכינור של בית המקדש היו ז׳ נימים-מיתרים, ובימות המשיח יהיו שמונה: כתוב שלעת"ל יאמרו ליצחק ולא לשאר אבות "כי אתה אבינו", יצחק עולה בגימטריא ח׳ פעמים שם הוי׳, לעומת יעקב שעולה ז׳ פעמים הוי׳, ולעתיד תהיה התגלות של שם הוי׳ העצמי והעליון אליו כאמור רומז המספר ח׳.

וזהו גם המשמעות עצמה של כנור: כ"ו - שם הוי׳, נ"ר- מלשון נר, ששם הוי׳ מאיר. וכן- ז׳ נימין - עולה בגימטריא ז׳ פעמים הוי׳, ו-ח׳ נימין - עולה ח׳ פעמים הוי׳; ולכן נרות חנוכה הם שמונה דווקא.

> וזהו ענין הג' נסים נס ניצוח המלחמה ביום כ"ד כסלו שהוא הכ"ד אותיות דברוך שם כבוד מלכותו ביחודא תתאה שבא ע"י

המלחמה שביטול היש. ונס מציאות הפך מחכמה סתימאה הוא ביום כ"ה בכסלו כ"ה אתוון דפסוק שמע ביחודא עילאה. וביום כ"ו שהוא הגילוי דשם הויה דלעילא לא חידשו דבר לפי שהיה הגילוי לפי שעה ועיקר הגילוי יהיה לעתיד לבוא וקבעו הנס בהדלקת נרות ולא הנס דניצוח המלחמה דעיקר הכוונה שיהיה הגילוי דדעת עליון, אשר ביחודא תתאה יהיה האור והגילוי דיחודא עילאה.

וזהו עניין השלושה ניסים שקרו כל אחד בזמן שונה: נס ניצוח המלחמה בכ"ד כסלו - רומז לכ"ד האותיות שיש ב'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', שמורה כאמור, על יחודא תתאה שהעבודה בו היא ביטול היש - שקרתה ע"י המלחמה.

נס מציאת פך השמן - שמורה כאמור על חכמה סתימאה, קרה ביום כ"ה כסלו - שרומז לכ"ה האותיות שיש בפסוק "שמע ישראל" שמשמעותו כאמור, היא יחודא עילאה.

ואילו בנס השלישי של הספקת השמן - התחדש הגילוי של שם הוי' דלעילא, אלא שמכיוון שהגילוי הזה הוא בעיקרו שייך לעתיד לבוא - לכן אנו לא מחדשים דבר נוסף בכ"ו כסלו.

ומה שקבעו כעיקר את הנס של מציאת הפך בכך שתקנו להדליק נרות - הוא בגלל שעיקר הכוונה והרצון שלנו הוא ה'דעת עליון' כמו שה' מסתכל על המציאות, ושהיחודא עילאה - כמו שה' רואה את העולם, יתגלה בתוך היחודא תתאה - המציאות, ואיך שאנו רואים אותה.

חנוכה שמח ומאיר!!!

ואתה ברחמיך הרבים

אדמו"ר הריי"צ – מקץ תרח"צ

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם כו' מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים כו', דהולך ומונה פרטי עניני ניצוח המלחמה דכל ניצוח המלחמה הוא באופן נסיי רק שהיא מהנסים המלובשים בדרכי הטבע, ואח"כ מבאר ענין הנרות שהוא נס כפול מציאת פך השמן, דהיונים טמאו את השמנים שבמקדש ומציאת פך השמן חתום בחותמו של כהן גדול שלא טמאוהו היונים שהוא בדרך נס, ולא היה בו להדליק אלא יום אחד והדליקו ממנו ח' ימים, ובפרטיות הרי יש כאן ג' נסים, הא' נס ניצוח מלחמה וב' נס מציאת פך שמן טהור, ג' מה שהפך הספיק על שמנה ימים, דהג' נסים הם בג' זמנים נס ניצוח המלחמה היה ביום כ"ד בכסלו נס מציאת פך השמן היה ביום כ"ה בכסלו, ונס ההספקה לשמונה ימים מתחיל מיום כ"ו בכסלו, דעל יום כ"ה בכסלו היה בהפך. והנה עיקר הנס הוא ניצוח המלחמה דזהו סיבה גם להנס דמציאת הפך, דעל זה הוא אומר ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם.

וצריך לבאר מדוע הוקבע עיקר שמונה ימי חנוכה מנס הנרות שהוא יום כ"ה ולא מיום נס ניצוח המלחמה שהוא יום כ"ד, וגם מפני מה לא הוקבע איזה תוספות דבר ביום כ"ו בכסלו שבו הותחל נס הספקת השמן לשמונה ימים, והנה כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא, ובמנורה הוא ז' נרות ומקום עמידתה בדרום ונרות חנוכה הם שמונה זכר לנס השלישי אבל מפני מה מקום עמידת נרות דחנוכה בשמאל דוקא.

ולהבין כל זה בעבודה בנפש האדם דנס ניצוח המלחמה הוא במספר כ"ד דוקא ונס הנרות הוא במספר כ"ה דוקא, הענין הוא דהנה כתיבי כי א־ל דעות הויה דעות לשון רבים שהם שני דעות דעת עילאה ודעת תתאה, דעת עילאה הוא שלמעלה יש ולמטה אין ודעת תתאה הוא שלמטה יש ולמעלה אין, דעת עילאה שהיא הדעה העליונה האמיתית שלמעלה יש שהאין סוף ברוך הוא הוא יש אמיתי ולמטה אין בכל הגילוים בנאצלים ובנבראים ובכל ההתהוות כולם הוא בחינת אין ואפס

דכולא קמיה כלא חשיבי ממש [כמ"ש] וכל דיירי ארעא כלא חשיב, ודעת תתאה הוא שלמטה יש דהנברא מרגיש עצמו למציאות יש ודבר, ומקורו המהווה ומחיה אותו הוא לא דבר.

ועם היות דמציאות היש הרי הוא נראה למציאות שאינו צריך למקור דזהו ההפרש בין יש לאור, דבאור הרי נראה וניכר בו שיש לו מקור שהוא המאור, דהאור לעצמו אינו מציאות כלל, מה שאין כן בהיש הנה לא זו בלבד שאינו נראה מקורו המחיה אותו ומהווה אותו אלא עוד זאת דעצם מציאותו הוא כאלו אינו מצטרך לאיזה מקור, דבאמת הנה זה הוא ממעלת היש לפי שהתהוותו הוא מעצמות אין סוף ב"ה, וכמ"ש רבינו נ"ע דמהותו ועצמותו של המאציל ב"ה דמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה, ולכן הנה מציאותו של היש נראה כאלו הוא אינו מצטרך למקור, דכל זה הוא בחיצוניותו אבל בפנימיותו הנה הנברא יודע שיש לו מקור המהווה אותו ומחייהו, אלא שהנברא אינו יודע מה הוא ולכן קורא אותו בשם אין.

דפירש אין הוא שאינו מושג, דאינו דומה פי' אין דיש הנברא לפי' אין דיש אמיתי, דהאין דיש האמיתי הנה אין פי' דאינו, דלהיות דלגבי העצמות יתברך הנה כולא קמיה כלא חשיבי לכן הנה פי' אין שהוא כאלו אינו, מה שא"א לומר כן בפי' אין דיש הנאצל והנברא להיות דהאין הוא מקורם המהוום ומחיה אותם אלא דהאין פירושו בלתי מושג, להיות כי הנברא הנה בדבר שאינו יודע מהו קורא אותו לא דבר ואין – דהיש בעצמו הוא דבר והמקור המהווה אותו הוא לא דבר, שהרי א"א שהדבר המהווה אותו יהיה כאותו המציאות מה שהוא וכאשר הוא הנהו דבר ומציאות הנה מקורו אינו מציאות ואין, אבל אין זה שאינו במציאות כלל, אלא שאינו אותו המציאות מה שהוא.

ויובן זה מכחות הנפש ועצם הנפש, דהנה שם אדם הוא כאשר כחות הנפש מצטיירים באברי הגוף, כח השכל במוח שבראש וכח הראיה בעין, וכח הדבור בפה וכמ"ש מי שם פה לאדם, והגם דהנפש עצמה מלאה אותיות מכל מקום אינו נקרא אדם אלא כאשר מדבר בפיו, וכן

הוא בכל הכחות, והיינו דחיות הכחות הוא חיות גשמי ובשרי, ועצם הנפש הוא חי בעצם שהוא למעלה מחיי בשרים, ולכן הנה כחות הנפש אינם יודעים מהות חיות הנפש להיות שהכחות הם יש לגבי הנפש שהוא אין ומכל מקום הנה מהכחות יודעים מציאותו של הנפש עכ"פ, וכן הוא במציאת יש שממנו עצמו יודעים שיש לו מקור המהווה אותו, וזהו דדעת תתאה הוא מאין ליש דשני הדעות הם אמת והם הב' אופני עבודה דיחודא עילאה בפסוק ראשון דק"ש הויה אחד דהכל בטל במציאות ויחו"ת בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" שהוא עניין ביטול היש.

והנה מלחמת היונים היא מלחמה רוחנית שלא רצו לשעבד גופם אלא היא מלחמה רוחנית וישנה בכל אחד ואחד, דכל ענין כוונתם היתה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצוניך, דהיונים הם חכמים גדולים ואינם מנגדים אל התורה שהיא חכמה וידיעה אלא אדרבא הם חפצים בחכמה, וידוע דכל התנגדותם אינו אלא להשכיחם תורתיך שהיא תורת הויה, וזהו מה שטמאו כל השמנים שבמקדש, דשמן הוא בחינת חכמה וטמאו כל השמנים בהתגברות חכמה דקליפה על חכמה דקדושה דאת זה לעומת זה עשה אלקים, דבאחוריים וחיצוניות דחוכמה ובינה היה השבירה והוא שרש לחכמה דקליפה אמנם ולאום מלאום יאמץ דע"י התגברות חכמה דתורה הנה אז אין מקום לחכמה דקליפה.

וענין ההתגברות דחכמה דתורה הנה אין זה בלימוד התורה וידיעת התורה והשגתה בלבד כי אם ע"י ביטול דוקא, דגבי תורה כתיבא לא בשמים היא ולא מעבר לים, לא בשמים היא לא תמצא בגסי הרוח ולא מעבר לים לא תמצא במי שמרחיב עליה לבו כו', דמי שהוא גס הרוח ובהרחבת הלב במציאות יש, הנה גם אם לומד תורה אין אור התורה מאיר לו כי אם כאשר הוא בטל לאלקות ובטל לחכמתו ורצונו יתברך אז אור התורה מאיר לו ואז אין מקום לחכמה דקליפה כלל, וגם עסק בחכמה חיצוניות בכוונה לשם שמים אינו מכבה אור התורה ח"ו אלא אדרבא מברר אותם וכמו הרמב"ם והרמב"ן דגודל עבודתם וביטולם לאלקות וחכמה ורצונו יתברך השתמשו בחכמה חיצוניות בתורה ועבודת הויה.

דהנה איתא בשל"ה זה א־לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו דבאמונה יש ב' דרכים הא' אמונה הבאה על פי הקבלה כמ"ש שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך, והב' אמונה הבאה על פי החקירה,

דהנה דעת ואמונה המה הפכים זה מזה דענין הדעת הוא ידיעה שכלית וכל ידיעה שכלית באה בהשגה על פי דוגמאות ומשלים, וענין האמונה הוא שמאמין בדבר שאינו יודע כלל, דבדבר שהוא יודע אותו אף אפס קצהו אינו שייך ענין אמונה, דזהו ההפרש בין הודאה לאמונה, דהודאה הוא בדבר שהדבר לעצמו הנה אפשר שיובן ויושג בשכל ורק הוא אינו משיגו, והיינו דהדבר בעצמו הוא דבר המושג רק הוא להיות בר שכל קטן או איזה סיבה אחרת אינו משיג הענין ההוא על בוריו הנה הוא מודה שהדבר הוא כן, דהודאה הוא בדבר המושג ואינו נופל בזה הלשון אמונה מאחר שהדבר הוא באה בהשגה, והאמונה הוא רק בדבר הבלתי מושג כלל.

והנה כשם שבדבר המובן מושכל ומושג והוא אינו מייגע מוחו ואינו מטריח שכלו להבין להשכיל ולהשיג את המושכל ההוא ורק הוא מאמין לזה שאומר לו המושכל הוא, הנה גם אם חוזר המושכל ההוא מכל מקום אינו נקרא בעל שכל לפי שהבעל שכל צריך להבין דבר בהשגה גמורה, וידיעה ענינה ידיעה שכלית, הנה כמו כן אמונה צריכה להיות בעצם הדבר הבלתי מושג בידיעה שכלית אפילו אפס קצהו, והיינו דמצות האמונה היא אשר כל מה שיכול להבינו ולהשיגו צריך לייגע כלי מוחו ולהטריח כלי שכלו להבין ולהשכיל ולהשיג דבזה מקיים מצות ידיעת אלקות כמ"ש וידעת היום וגו' וכתיב דע את אלקי אביך וגו' שצריך להיות ידיעה שכלית, ובמה שהוא בלתי מושג הוא מאמין. וזהו יתרון המעלה בהאמונה שבאה על פי החקירה על האמונה שבאה בקבלה שהיא אמונה טהורה באמת לאמיתתה, ולכן ביררו גם חכמה חיצוני' ושמשו בה בתורה ועבודת ה'.

אבל היונים התנגדו לתורת ה', וכן בענין המצות הנה מלחמתם היתה להעבירם מחוקי רצונך, דהנה במצות יש חוקים עדות ומשפטים, דמשפטים הם המצות המחויבים על פי השכל כמו כיבוד אב ואם, צדקה ועוד מעניני המצות אשר השכל מחייבם, עדות הם מצות שהם עדות

וזכרון, כמו שבת, ולמען ידעו דורותיכם וכו', וחוקים הם מצות שאין עליהם שום טעם והם גזירה בלבד, וכמ"ש ברש"י ע"פ זאת חוקת התורה לפי שהשטן ואומות העולם מונין לישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לכן נאמר בה חוקה גזירה היא מלפני ואין אתה רשאי להרהר אחריה, הנה בהמצות דמשפטים ועדות מסכימים היונים גם כן ורק בהמצות דחוקים לזה התנגדו ונלחמו להשכיחם תורת ה' ולהעבירם מחוקי רצונך, דבאמת הרי צריכים לקיים המצות דמשפטים ועדות בהרגש התמימות דקבלת עול שבמצות החוקים ולקיים מצות החוקים והרגש פנימי דמשפטים ועדות, אבל היונים והנפש הבהמית לוחמים נגד זה.

וזה שלחו להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, דהנה שור הוא קו השמאל וכמ"ש ופני שור מהשמאל, דמקו השמאל יכולים ג' קליפות הטמאות לקבל איזה יניקה אבל מקו הימין אינם יכולים לקבל שום יניקה מפני דקו הימין אינו נופל למטה כל כך, וגם אם נופל קו הימין הנה נופל רק בקליפות נוגה לבד, וקליפת נוגע אינו רע, וגם הרע דנוגה הוא בדברים המותרים, דכל הדברים הנה כאשר אינם לשם שמים, אבל אינם גם בשביל למלאות תאות נפשו ה"ה עצם נוגה, וכאשר משתמש בהם בשביל למלאות תאות נפשו הוא רע דנוגה הרי גם הרע הוא בדבר המותר ואינו דבר איסור בעצם, והיינו דאינו אסור וקשור בידי החיצונים ובקל אפשר להעלותו, וגם זה מה שלפי שעה יורד ברע אינו אסור וקשור שם רק שצריכים להעלותו.

דקליפת נוגה היא ממוצעת בין הקדושה ובין ג' קליפות הטמאות והיינו דמריבוי תאוות בדברים המותרים באים לידי איסור, וכמארז"ל כך הוא אומנתו של היצר הרע היום אומר לו כך ומחר אומר לו כך עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה, דהנפש הבהמית הוא אומן שבא לכאו"א לפי מהותו ולפי מעלתו ולפי מצבו ועניני שבא להגדול לפי גדלו ולהקטן לפי קטנותו ותחלת אומנתו הוא מה שאומר כך, דבתחלה אינו בא להסית את האדם לעבור על מצות ה' בעשה או להסיתו ולפתותו בלא תעשה, אלא כל ענינו הוא מה שמפתה את האדם ומסיתו להתענג בתענוגים גשמיים באכילה ושתיה ולבושים נאים ודירה נאה, ומכניסו אהבת חיי בשרים עד אשר מעבה ומגשם את האדם להיות נמשך אחר החומריות בכל לבו

ונפשו וכל ענינים הגשמיים והחומרי' נעשים אצלו עיקר אשר בשבילם הוא טורח בכמה מיני טרחות להרויח יותר ויותר בכדי שיוכל להתענג יותר בחיי בשר והנפש הבהמית מפתותו בכמה ענינים לטעון ולהפוך בזכות עצמו בכל דבר מסחר וקנין, ומזמן לזמן מתגבר אצלו החומר על הצורה ונשקע בחייו הבשרים ואז הנפש הבהמית מפתותו לעשות ענינים שאינם מותרים בכל עת כי אם בשעת הדחק ובדיעבד, אבל אצלו הוא הנהגה תמידית באופן כך כמו לאחר בקבלת השבת ולהקדים ביציאת השבת, וכן בכל דבר ודבר הנוגע באכילה ושתיה כוחא דהתירא עדיף לו, ובכמה טענות ומענות דחלישות הבריאות והדומה מקיל בעצמו בדברים שיש בהם חשש איסור ומתעבה ומתגשם יותר עד שאינו עולה בדעתו לשאול אם דבר זה הוא דבר המותר או שיש בו חשש איסור, רק מכיון שהוא רואה דבר שהוא טוב למאכל ונחמד למראה אינו יכול להעמיד על עצמו, ונמשך אחר זה עד אשר בא לכלל דברים האסורים ונשקע בהם ר"ל, וזהו כך הוא אומנתו של היצר הרע דהנפש הבהמית עושה מלאכתו באומנות גדולה דמתחיל רק בדברים המותרים עד שמוריד את האדם מדחי אל דחי עד עמקי הרע ר"ל,

וזהו עבודה זרה שהיתה זרה לו לגמרי, וכמו שאנו רואין במוחש בכמה בני אדם שעמדו במעמד ומצב טוב בהנהגה בכל העניינים על פי התורה וע"י סבות מסבות שונות באו לידי מעמד ומצב כזה בפריקות עול המצות אשר הם בעצמם מתמיהים על עצמם איך ירדו פלאים עד כי באו למצב רע כזה דפריקת עול מלכות שמים ר"ל והסיבה לזה הוא הריבוי תאוות ושרירות הלב בדברים המותרים, וזהו דכתיב יתיצב על דרך לא טוב רע לא ימאס דבזה עצמו שהוא סר מהדרך הטובה להיות נזהר גם בדברים גשמיים המותרים שיהיה במדה ובמשקל כפי הצריך לו, ומרבה באכילה ושתיה ומעדן את עצמו בדברים המותרים הנה בזה עצמו הרי הוא נצב על דרך לא טוב והולך מדחי אל דחי עד כי ברע לא ימאס ונופל ר"ל ברע גמור, אבל קליפת נוגה עצמה אינה רע, ומקו השמאל נופל מג' קליפות הטמאות, וזהו שצוה אברהם אבינו ע"ה לאליעזר עבדו לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך וגו' שהם קליפת נוגה בלבד,

וטעם הדבר שקו הימין אינו נופל רק בקליפת נוגה, וקו השמאל נופל בג' קליפות הטמאות הוא לפי דמקו הימין הנה ההמשכה הוא בבחינת קירוב, ומקירוב אין ג' קליפות הטמאות יכולים לקבל ומקו השמאל ההמשכה הוא בדרך דחי', ומדחי' אחר דחי' שהוא העלם אחר העלם בריבוי צמצומים בצמצום אחר צמצום יכולים גם הם לקבל איזה יניקה. והנה קירוב ודחי' בקדושה הוא אם שהוא בדביקות או לא בדביקות, דבעשר ספירות הוא ההפרש בין אצילות האורות לאצילות הכלים, דהאורות הנה אצילותן הוא בבחינת דביקות במקורן שהיא דביקות נכרת, והכלים הנה אצילותן הוא בבחינת לא בדביקות במקורן והיינו שאינו ניכרת, ובשמות הוא ההפרש בין שם הויה שהוא בבחינת דביקות וכמ"ש אני הויה הוא שמי וכתיב ושמי הויה שמי המיוחד בי, ושם אלקים הוא בבחינת לא דביקות ניכרת וכמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית דהתהוות העולמות וחיותן הוא בבחינת התחדשות והיינו דלא בדביקות כי אם בהתחדשות, דדביקות הוא קירוב ולא דביקות הוא ריחוק, דקירוב הוא ענין הגילוי, וכמו על דרך משל אדם גדול כאשר הוא מדבר עם אדם בינוני ריבוי דברים שמגלה לו ענייניו ובפרט אם מגלה לו גילוי שכלי הוא קירוב וכאשר מדבר דברים קצרים רק כפי ההכרח ובפרט כאשר גם זה הוא ברמז, הוא ריחוק, וכן הוא בלבושי הנפש דהדיבור מקבל מהמדות דהשכל מתלבש במחשבה ומהמחשבה בא במדות ומתגלה בדיבור, דמחשבה הוא לבוש הראשון אל השכל ודיבור הוא לבוש החיצון ונפרד ולכן הנה במחשבה מתגלה השכל בגילוי שהוא קירוב ובדבור הארת השכל שהוא ריחוק והא בהא תליא, דכאשר הוא בדביקות הוא בקירוב ובגילוי וכאשר אינו בדביקות הוא בריחוק והעלם ולכן הנה בקו הימין שההשפעה הוא בקירוב ובגילוי אין ג' קליפות הטמאות יכולים לקבל איזה יניקה, ובקו השמאל שהוא ריחוק והעלם הנה מהעלם אחר העלם יכולים גם ג' קליפות הטמאות לקבל איזה יניקה, וזהו ששלחו היונים כתבו על קרן השור כו' דשור הוא קו השמאל וקרן השור הוא פסולת דקו השמאל אשר גם ג' קליפות הטמאות יכולים לקבל איזה יניקה.

והנה כשגברו מלכות בית חשמונאים ונצחו את היונים תקנו נרות חנוכה והיכא מונח בשמאל, בכדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין, דהנה

כתיב כי נר מצוה ותורה אור דהמשיל את המצוה לנר ואת התורה לאור, דהמשיל את המצוה לנר, דנר הוא הכלי אשר בה האור, אור השמן ופתילה נק' נר, דהם שני פירושים בענין הנר, דלפי' הב' דנר הוא שמן ופתילה הנה פירושו מה שגורם את האור, והיינו דע"י שמן ופתילה הוא טוב ההדלקה ומאיר אור זך ויפה, דפתילה בלא שמן נכלה האור מהר, ושמן בלא פתילה נשרף השמן כולה כאחת כמו אבוקה ואינו אור זך שמאיר, ורק כאשר ישנם שניהם, והפתילה והשמן הם במזיגה והרכבה נכונה הנה אז מתארך זמן ההדלקה והאור הוא אור זך ויפה, ולפי' הא' דנר הוא הכלי היינו שמחזיק השמן ופתילה והאור.

דהנה כל המצות נתלבשו בדברים גשמיים ציצית בצמר גשמי סכך הסוכה ודבר מצוה שבלולב בצמחים גשמיים תפילין בקלף גשמי ועור גשמי, דכל הדברים הגשמיים הם תחת ממשלת קליפת נגה, וכאשר לוקח דבר גשמי ועושה בה מצוה נעשה כלי לאלקות, וכמו על דרך משל סכך הסוכה שהוא תחת ממשלת קליפת נגה ולוקח את הסכך למצוה לסכך את הסוכה נעשה הסכך כלי למקיפים דבינה, וכן כאשר קובע הד"מ שבלולב למצוה הנה ד"מ האלו שנבחרו ושנקבעו למצוה נעשים כלים לרצה"ע דולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני הויה אלקיכם, וכן בצמר גשמי שבוחר וקובע לעשות מהם ציצית ה"ה נעשים כלים לרצה"ע שבמצוה זו דל"ב חוטין שבציצית הם הכלים לל"ב נתיבות החכמה שהם בחינת ומדריגת נעלים ביותר דנתיב הל"ב הוא נתיב אשר לא ידעו עיט, וכן בקלף ובעור דתפילין שנעשים כלים לרצה"ע שבמצות תפילין, וידוע דהד' פרשיות קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע הם כלים לד' מוחין העליונים דפרשה קדש היא כלי לספירת החכמה פרשת והיה כלי לספירת הבינה פרשת שמע והא"ש כלים לספירת הדעת שנחלק לחסדים וגבורות, הרי זה קירוב גדול והעילוי גדול להדבר הגשמי שהיה תחת ממשלת הקליפת נוגה כשעולה מקליפת נוגה ונעשה כלי לרצה"ע שבמצות,

ועוד זאת דעל ידי זה נשלם הכוונה העליונה דנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, דפירוש תחתונים אין הכוונה תחתונים במקום, דזה אינו שייך למעלה כמ"ש מלא כל הארץ כבודו וכתיב את השמים ואת הארץ אני מלא, וכמאמר ולית אתר פנוי מיניה וכתיב הנה מקום

אתי ואמרו ז"ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, אלא הפירוש בתחתונים במעלה ומדריגה,

דעולם האצילות נקרא מעלה לפי דבעולם אצילות מאיר גילוי אור אין סוף דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד. והגם דנאמר ב' פעמים חד ואינו נאמר איהו וחיוהי וגרמוהי חד אלא איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, דמזה מובן דאינו דומה היחוד דאיהו וגרמוהי להיחוד דאיהו וחיוהי , הנה זהו מה שבאצילות גופא יש חילוקי מדריגת, וכמו בעשר ספירות דאצילות שיש בהם מעלה ומטה שהם עליון ותחתון, וכמ"ש בע"ח דבכתר וחכמה מאיר אור אין סוף בבחינת קירוב מקום ובינה בבחינת ריחוק מקום, דחכמה עם היותה ראשית ההשתלשלות הוא בבחינת קירוב מקום וכמו שני בני אדם דכשהם קרובים בדעתם הוא קירוב כדוגמת שני בני אדם שעומדים פנים כנגד פנים אבל כשעומדים אחור באחור הגם שהם סמוכים זה לזה הוא ריחוק, והקירוב האמיתי הוא קירוב הדעת ובחכמה מאיר אור אין סוף בבחינת קירוב כמ"ש רבינו נ"ע שאין סוף ברוך הוא הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדריגת החכמה. ובבינה הוא בבחינת ריחוק מקום, דבמדריגת דאצילות הנה בינה הוא בחינת דעת תתאה לגבי החכמה שהוא בחינת דעה העליונה והביטול דחכמה הוא בחינת הביטול דדעת עילאה, ולכן הנה חוכמה ובינה הוא בחינת אין ויש, ומכל מקום הרי בכללות האצילות מאיר גילוי אור אין סוף שמיוחד באור אין סוף ולכן הנה האצילות בכלל הוא בחינת דעת עילאה וכמאמר אבא עילאה מקננא באצילות, ולכן הנה בעולם האצילות לא יגורך רע, ונקרא רשות היחיד.

מה שאין כן בריאה יצירה עשיה הם טורא דפרודא והנבראים דבריאה יצירה עשיה מחודשים מאין ליש, ובפרטיות הבריאה יצירה עשיה גופא הנה בעולם הבריאה אימא עילאה מקננא בבריאה שמאיר שם האין של היש ומיעוט הרע והרע נבדל מן הטוב, ובעולם היצירה שית ספירן מקננא ביצירה והרע הוא מחצה על מחצה ומעורב בהטוב, ובעולם העשיה הנה אופן מקננא בעשיה בחינת מלכות ומשתלשל ממדריגה למדריגה עד שנתהווה עולם הזה הגשמי שהאור אלקי הוא בבחינת העלם והסתר לגמרי להיותו תחתון לגמרי. וזהו נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, שהדברים דעולם הזה יהיו כלים לאלקות על

ידי המצות שזהו עליה וקירוב גדול להדברים וגשמיים התחתונים שעומדים תחת ממשלת קליפת נוגה שמתבררים על ידי המצות ומתעלים להיות כלים לאלקות.

וזהו כי נר מצוה שהמשיל את המצווה לנר דיש בו שני פירושים דגורם את האור ומחזיק את האור, ובעבודה ענין הפתילה והשמן הוא מעשה המצווה וכוונת המצווה והאור הוא ההרגש החיוני שבמעשה וכוונת המצות כמו שהוא על פי פנימיות התורה, דכשם כשהפתילה והשמן הם במזיגה והרכבה טובה אז הנה הוא מאיר באור זך ויפה, הנה כמו כן ע"י המצות הנה לבד זאת שהגשמי עולה מקליפת נוגה ונעשה כלי לאלקות הנה עוד זאת דעל ידי זה מתברר הניצוץ דתהו שבהגשם ועולה לשרשו ומקורו העליון דזהו רחבה מצותך מאד שהמצות הם כלים רחבים לקבל מאד העליון דאורות דתהו דקדמו לתיקון,

והמצות יש בכל הדברים כמו בלבושי המצוות עשה דציצית והלא תעשה דשעטנז, ובאכו"ש וכל דברי הנאה בברכת הנהנין והמזון והעצים בבתים כמו מזוזה, וישנם המצות שהם בגוף האדם מצות מילה העברת ערלת הגוף ערלת הלב וערלת הפה, ומצות דחובת הלבבות באהבה ויראה וכמ"ש ואהבת את הויה אלקיך, וכתיב ויראת מאלקיך שהוא דבר המסור ללב, וכתיב ואהבת לרעך כמוך דמשרשי מצות אלו הוא שיהי' נרגש בבשר הלב ממשיי, וכן הוא במצות ידיעת הויה הוא אשר ישכיל ויבין וישיג השגה אלקית שהמוח הגשמי יהיה נרגש ונקלט, דכל המצות הוא מה שהדבר הגשמי נעשה כלי לאלקות, וכמו במצות מזוזה שכותבים ב' פרשיות דק"ש וקובעים אותם במזוזות הפתח דבא להודיע דהבית וכל אשר בתוכו הוא כלי לאלקות, הנה כמו"כ הוא בכל המצות דעל ידי זה נעשים כלים לאלקות וכן הוא בהמצות שבגוף איש מישראל דעל ידי זה נעשה כלי לאלקות ומחובר לאואין סוף ב"ה דזהו מזוזה שהוא ר"ת מ' זו זה, דזה מורה על הקב"ה וכמ"ש זה א־לי וזו מורה על ישראל כמ"ש עם זו, והמ' מורה על המ' יום שהיה משה בהר לקבל התורה והמצות דהמ' מחבר זו בזה, ולכן על המצות אנו מברכין אשר קדשנו במצותיו וציונו כו' דמצוה הוא ענין צוותא וחיבור דבהן ועל ידן מתחברים נשמות ישראל באלקות, וזהו מזוזה מימין שהיא ימין המקרבת.

וזהו כי נר מצוה שהמשיל את המצוה לנר שגורם ומחזיק את האור, אבל תורה אור אור דתורה הוא בחינת אור היינו המשכה מלמעלה למטה שיהיה גילוי אור אין סוף כמאמר כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שהוא גילוי אור אין סוף ב"ה ולכן הנה על התורה נאמר לכן אמר לבני ישראל אני הויה, דכללות ענין השעבוד מצרים ויציאת מצרים הוא הכנה למתן תורה ובתחלת הכנת יציאת מצרים נאמר לכן אמר לבני ישראל אני הויה דקודם לזה נאמר וארא וגו' בא־ל שדי, דפירושו שאמר לעולמי די, [ומה שאמרו רבותינו ז"ל] שהיה העולם הולך ומרחיב הנה אין הכוונה על העולם הגשמי היינו מציאות העולם דכל שהוא מוגבל ואי אפשר להתרחב בלי גבול, אלא הכוונה הוא על אור אלקי המהווה דשרשו מאין אין סוף ויכול להיות בלי גבול ואמר לעולמי די שיומשך אור בקו שהוא בבחינת מדה וגבול, דשם שדי שרשו בצמצום הראשון דתחלה היה מאור אור אין סוף וכמ"ש בע"ח תחלת הכל היה אור עליון ממלא כל המציאות כולה ולא היה מקום לעמידת העולמות, ואחר כך היה צמצום ונמשך אור הקו בבחינת מדה וגבול וידוע דהצמצום היה בהאור ולא בהעצמות ח"ו ובהאור גופא הוא במדריגת האחרונה היינו בהתפשטות האור אבל עצם האור הוא למעלה מהצמצום, וזהו דע"י התורה ממשיכים עצם האור והיינו דגם אחר הצמצום ימשיכו את האור שלפני הצמצום.

וזהו כל הקורא בתורה כקורא בשמותיו של הקב"ה, וכמו על דרך משל האדם שנפנה לקוראיו בשמו הרי הוא נפנה בכל עצמותו, כמו כן בקורא בשמותיו היינו השמות עצמיים מה שהעצם נקרא בשם, וכמ"ש בפרד"ס שער שם בן ד' פרק א' כל השמות יש להם פירוש, אפילו שם אהיה יש לו פירוש, לבד שם הויה שאין לו פירוש, להיותו שם העצם.

ובפרט עצם השם מה שהעצם נק' בשם, וכמ"ש במקום אחר בענין שם העצם ועצם השם, דע"י התורה ממשיכים עצם האור וההמשכה בבחינת פנימיות. דבאצילות נאמר וימינו תחבקני, שהוא בחינת מקיף ובתורה נאמר ותורתך בתוך מעי, לכו לחמו בלחמי, דמצות הם רצון העליון והתורה היא ענג העליון וכמ"ש ואהיה אצלו שעשועים וכמאמר שעשועי המלך בעצמותו דלגבי ענג הפנימי נקרא רצון חיצוניות, ולכן הנה התורה ירדה למטה יותר מהמצות דהמצות מתלבשים בדברים

המותרים, ומצות לא תעשה שמתלבשים בדברים אסורים הנה הם בדרך דחיה. ומה שאמרו ישב ולא עבר עבירה כאלו עשה מצוה הוא ביחס שכר המצוה אבל גוף הדבר הוא בדרך דחיה. ותורה מתלבשת בדברים האסורים אלו טרפות ואלו כשרות הנה כשם דאלו כשרות הוא תורה הנה כמו כן אלו טרפות הוא תורה, ומתלבשת לברר השקר דטוען ונטען, והטעם הוא להיות דהתורה היא המשכה עצמית לכן ביכולתה לברר גם הדברים האסורים.

וזהו גם כן מה שנר חנוכה הוא בשמאל לתקן את קו השמאל שלא יהיה מזה שום יניקה לחיצונים דמתתיהו ובניו מסרו נפשם בפועל ממש על התורה, הנה ע"י המסירות נפש המשיכו אור מעצמות אור אין סוף ולכן תקנו שמונה נרות להיות ההמשכה היא משם הויה דלעילא דכתיב כי אתה תאיר נרי הויה והויה יגיה חשכי, דהנה כתיב ויקרא הויה הויה דיש ב' שמות הויה, הא' הויה דסדר השתלשלות שבאור הקו הנמשך על ידי צמצום והב' הויה שבעצמות האור וזהו כי אתה תאיר נרי הויה שהוא על דרך נרי בידך ונרך בידי, שזהו מצד הנשמה גילוי שם הויה דלתתא, אבל להגיה את החושך הנה עז"א והויה, שם הויה דלעילא יגיה חשכי.

וזהו דבמנורה היו ז' נרות ז' ספירות דסדר השתלשלות ומקומה בדרום קו הימין, ואם היתה עמידתו בצפון היה יכול להיות יניקה לחיצונים, אבל נרות חנוכה הם שמונה נרות שהוא ספירת הבינה תמינאה מלמטה למעלה דהתגלות עתיק בבינה ומשם נמשך לתקן קו השמאל.

וזהו דכינור של ביהמ"ק היה של ז' נימין ושל ימות המשיח של ח' נימין, דיעקב הוא ז' פעמים הויה ויצחק ח' פעמים הויה ולעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו לפי דלעתיד יהיה גילוי שם הויה דלעילא, וזהו כנור כ"ו נ"ר, דכ"ו הוא מספר שם הויה וכמאמר דאיהי נהיר בנר. ז' נימין ז' פעמים הויה וח' נימין ח' פעמים הויה הגילוי דשם הויה דלעילא ולכן נרות דחנוכה הם ח' דוקא.

וזהו ענין הג' נסים נס ניצוח המלחמה ביום כ"ד כסלו שהוא הכ"ד אותיות דברוך שם כבוד מלכותו ביחודא תתאה שבא ע"י המלחמה שביטול היש. ונס מציאות הפך מחכמה סתימאה הוא ביום כ"ה בכסלו כ"ה אתוון

דפסוק שמע ביחודא עילאה. וביום כ"ו שהוא הגילוי דשם הויה דלעילא לא חידשו דבר לפי שהיה הגילוי לפי שעה ועיקר הגילוי יהיה לעתיד לבוא וקבעו הנס בהדלקת נרות ולא הנס דניצוח המלחמה דעיקר הכוונה שיהיה הגילוי דדעת עליון, אשר ביחודא תתאה יהיה האור והגילוי דיחודא עילאה.

נקודה למחשבה:

כל אחד מאתנו שונא את הרע.

אין יהודי שמוכן באופן מודע ו'בשפיות' גמורה - לעבור עבירה.

ובוודאי שאף אחד לא רוצה ומוכן להיות 'משועבד' ושקוע בגשמיות ובתאוות.

ובכל זאת, לא פעם, במבט לאחור, אנו מוצאים את עצמנו נופלים ו'מועדים' בדברים שלא חשבנו שנגיע אליהם אי פעם.

אלא שכנראה לא הגדרנו לעצמנו 'גבולות גזרה' נכונים. לא הבנו עם מי יש לנו עסק, ומהי שיטת הלחימה שלו..

הוא מכיר אותנו היטב - ויודע ש'חזיתית' אין לו סיכוי. אנו נזהה את האיום מיד, ונתגבר עליו בגבורה, ללא הרבה מאמץ.

השיטה שלו היא אחרת. הוא 'טרוריסט'. לאט לאט ובשקט בשקט, בלי שנשים לב, הוא מושך אותנו אליו - לשטח 'שלו'. שם אנחנו כבר יותר בבעיה..

אלא שהבעיה האמתית היא אצלנו. לא הגדרנו לעצמנו שיש גבול 'ושטח מופרז'. 'אזור דמדומים'. אם לא היינו 'נגררים' לשם - לא הייתה לו אפשרות לתקוף אותנו. עכשיו כשנכנסנו לשטח שלו - זה להיכנע ולקבל את מרותו, או להילחם בו בשיניים. לא נחמד.. אפשר להיפצע.

התרגיל הזה בעברית מדוברת - נקרא **'קליפת נוגה'**.

בדרך כלל, יושב לנו בראש - שאם לא רצחנו מישהו או כל מעשה בסדר גודל הזה - כנראה אנחנו אנשים טובים שעושים דברים טובים ורחוקים מלסייע ולהשליט עלינו את ה'רע' בהתגלמותו.

כאן החסידות הופכת לנו את הראש, ''למען למד את בני יהודה קשת'' - דע את האויב.

הרע (-להלן הנפש הבהמית, היצר הרע, הטומאה, וכל הכינויים על דרך זה) - מהותו היא מה שהפך רצון ה' ושלא ברור וגלוי בו ה' ורצונו. כל מה שכזה, גם אם הוא לא עבירה גמורה וחמורה - הוא רע.

אלא שברור שיש רמות. יש דברים ש'במהותם' הם סותרים את רצון ה' - כמו העבירות שכתובות ומפרושות בתורה הקדושה; ויש דברים שרק לעת עתה, נעשו שלא מתוך מחשבה וגילוי של ה' בדבר שנעשה.

את הדברים שהם לא ב'מהות' רחוקים ו'מתנגדים' לה' - אפשר לעלות ולהחזיר לקדושה בקלות, מספיק שנעשה תשובה ו'נשוב' לה' - וגם הם יחזרו למעלה. הדברים שהם ב'עצם' בעיתיים ואסורים זה כבר יותר סיפור..

ואת זה היצר הרע יודע היטב ומנצל עד תום: בהתחלה הוא גורם לנו לעשות סתם דברים גשמיים - לאכול טוב ולשתות וכו', אח"כ הוא כבר מתחיל לגרום לנו לעשות דברים שמותרים רק בשעת הדחק באופן די קבוע.. ובסוף - אנו כבר יכולים למצוא את עצמנו 'מסובכים' בדברים שהם ממש עבירות גמורות שאנו עושים ח"ו בשאט נפש.

הפתרון לכך הוא לעצור בזמן. לקבוע 'גזרות' ברורות. ולא לאפשר לנפש הבהמית שבתוכנו 'לגשם' ו'לעבות' אותנו - גם במה שמותר.

כך נמנע את השביעי באוקטובר הבא...

לחיים! שנזכה שהאור של נרות חנוכה יאיר אצלנו וממילא בכל העולם כולו, וימעיט ויכלה את החושך ו'הקליפות' כולם, עד שנזכה ל"אור חדש על ציון תאיר", ו"מלאה הארץ דעה את הוי'ה", אמן.

מוקדש לעילוי נשמות

מו"ר רוח-אפנו האהוב והיקר

הרב שניאור זלמן מרדכי

בן מנחם מענדל קץ

♦♦♦

הרב בנימין דב בן טוביה רוזנצויג

הַמַּאֲמָר הַשְּׁבוּעִי

מיזם "הַמַּאֲמָר הַשְּׁבוּעִי" בא לתת לכל אחד ואחד את האפשרות ללמוד חסידות בהעמקה ובהבנה, תוך דגש על חיבור התורות העמוקות לחיי היומיום שלנו.

במסגרת זו לומדים מידי שבוע מאמרי חסידות יסודיים בהבנה, בעמקות ובבהירות.

- אחי, כדאי שתשים לב, יכול להיות שהיוונים לקחו אותך לשורותיהם.
- **היוונים?! מה הקשר?!**
- תירגע.. לא אמרתי שהתייוונת, רק שהם 'סימנו' אותך...